

Siklós, Váralja utca bűnmegelőzési stratégia

Siklós, 2019. december

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	3
1.1. A tervezési dokumentum illeszkedése a TOP-5.2.1-15-BA1-2016-00003 projekt tevékenységi moduljaihoz	3
1.2. A stratégiai tervezési kontextusa	3
1.3. A bűnmegelőzési stratégia tervezési módszertana.....	4
2. Bűnmegelőzési alapelvek.....	6
2.1. A bűnmegelőzés szinterei.....	6
2.2. A közbiztonság és a közrend fogalmi elhatárolása	7
2.3. A helyi bűnmegelőzési stratégia alapjai	8
2.4. A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia célrendszere	9
2.5. Siklós, Váralja utca bűnmegelőzési stratégiájának kapcsolódása a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiához	10
2.5.1. Településbiztonság, mint beavatkozási terület indokoltsága	11
2.5.2. Gyermek- és ifjúságvédelem, bűnismétlés megelőzése, mint beavatkozási terület indokoltsága	12
2.5.3. Áldozatok védelme, mint beavatkozási terület indokoltsága.....	15
3. Bűnügyi helyzet bemutatása.....	17
3.1. Általános demográfiai adatok.....	17
3.2. Bűnözéssel kapcsolatos adatok.....	18
3.3. Bűnelkövetőkkel és sértettekkel kapcsolatos adatsorok	24
3.2.1. Bűnözéssel kapcsolatos adatok a Váralja utca vonatkozásában	27
4. Siklós, Váralja utca bűnmegelőzési stratégiájának beavatkozási területei és intézkedési terve.....	31
4.1. Településbiztonság	31
4.2. Gyermek és ifjúságvédelem, bűnismétlés megelőzése.....	37
4.3. Áldozatok védelme.....	43

1. Bevezetés

1.1. A tervezési dokumentum illeszkedése a TOP-5.2.1-15-BA1-2016-00003 projekt tevékenységi moduljaihoz

A szegénység, a társadalmi és munkaerő-piaci hátrányok újratermelődésének megállítása, valamint a közösségi és egyéni szintű társadalmi integráció feltételeinek megteremtése érdekében Magyarország Kormánya által meghirdetett, a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program „A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok” című pályázati kiírása keretében Siklós Város Önkormányzata, mint főpályázó – a Baranya Megyei Önkormányzattal és a MIOK a hátrányos helyzetű emberekért Alapítvánnyal együttműködésben - 175 millió forint vissza nem térítendő támogatásban részesült Siklós város Váralja utcai szegregátumának rehabilitációjára.

Az átfogó felzárkóztatási program „Közbiztonság javítását elősegítő, antidiszkriminációs programok” című tevékenységi modulja keretében a főpályázó vállalta, hogy helyi bűnmegelőzési stratégiát és cselekvési tervet készít a Váralja utcai szegregátumot is érintően a biztonságérzet növelése, a bűnözés mennyiségi csökkentése, a jogtudatosság erősítése, az áldozattá és bűnelkövetővé válás csökkentése érdekében.

1.2. A stratégiai tervezési kontextusa

A Váralja utcai szegregátum történelmi emlékek és jelentős turisztikai objektumok közvetlen környezetében helyezkedik el, éppen ezért a projekt Közösségi Beavatkozási Terve szerint országos vetületben is csaknem egyedülállónak tekinthető. Hazánk építéstörténetének majd minden korszaka gazdagította a várat és közvetlen környezetét, ezzel az egyik leginkább egységes történelmi emlékké vált. A Váralja utcai szegregátum ennek az egyedi adottságú történelmi emlékhelynek a külső falához lapul. A vár, a termálfürdő és a Belváros körforgalmi elosztó pontjának háromszögével olyan zárványt alkot, amely oldása kizárólag komplex, tudatos városfejlesztési folyamatokkal várható.

A szegregátum műemléki várhoz és a 4 csillagos szállodához való közelsége több dimenzió mentén is társadalmi feszültségeket generál a város lakossága és a Váralja utca jellemzően társadalmilag kirekesztéssel veszélyeztetett, alulképzett és szegénységgel küzdő lakói között.

A rehabilitációs program átfogó, hosszú távú célkitűzései közé sorolható, hogy a terület alkalmas legyen új gazdasági, így különösen - a Vár országos szinten is egyedülállóan ép állapotával a Váralja utcával szerves egységben értelmezhető - turisztikai funkciók betöltésére is.

A turizmuspolitika axiómája a biztonságos környezet, az elfogadható közbiztonság megléte. A turisták biztonságérzete nagymértékben korrelál az adott településre jellemző közbiztonsággal, a település közbiztonsága ugyanakkor szerves egységben értelmezhető a helyi lakosság szubjektív biztonságérzetével. Ennek megfelelően a közbiztonság megítélése a szegregátum lakossága, Siklós város lakossága és a turisták részéről eltérő hatások alapján válik értelmezhetővé, ugyanakkor a Siklói várat és környezetét érintő turisztikai desztináció menedzsment szükségszerű összefüggést mutat Siklós városának egészét célzó bűnmegelőzési tevékenység tudatos szervezésével.

Fentiekből következően a program keretében kidolgozott bűnmegelőzési stratégia és cselekvési terv kiindulási pontjaként a Váralja utcát érintő rehabilitációs program szolgál, ugyanakkor a bűncselekmények számának csökkentését, a társadalmi csoportok önvédelmének ösztönzését, a potenciális sértettek áldozattá válásának megelőzését érintő célkitűzései Siklós városának teljes lakosságát érintik.

1.3. A bűnmegelőzési stratégia tervezési módszertana

A bűnmegelőzési stratégia tervezési módszertanának alapjául a „World café” módszertan szolgált. A módszertani eljárás választásának indokoltsága, hogy a „World café”, mint közösségi alkotó technika, a közösségfejlesztő folyamatok során magas fokú eredménnyel alkalmazható, rövid időn belül átfogó cselekvési terv kialakítására alkalmas, az érintett felekkel közös, egyetértésben megalkotott stratégia kidolgozását segíti elő.

Az alkalmazott tervezési módszertan alanyai a Támogató Csoport tagjai, azaz a Váralja utcai szegregátum rehabilitációjának tervezésért, döntés-előkészítésért felelős önkormányzati vezetők, képviselők, a projekt végrehajtásáért felelős intézmények képviselői és helyi civil partnerek voltak. (az intézményi szereplők felsorolását ld. az 1. számú mellékletben)

A 2019. novemberében szervezett „World café” során bemutatásra került a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia és a Baranya Megyei Bűnmegelőzési Stratégia célrendszere, valamint a Belügyminisztérium támogatásával kialakított Prevenációs Bűnözés-Statistikai Adattárból nyert információkkal ismertetésre kerültek Siklós városának bűnügyi statisztikái, a településre jellemző népesedési folyamatok, kiemelve az áldozattá válás szempontjából különösen veszélyeztetett 60 év feletti és 18 év alatti korosztály adatsorainak tendenciáit. Ezt követően – a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia horizontális célrendszeréhez illeszkedően - több asztalnál beszélgető csoport került kialakításra. Az “asztal gazdák” a beszélgető csoportok facilitálásával folytatott párbeszédnek eredményét összegezték, visszacsatolták a tagok számára, majd a konszenzussal elfogadott gondolatokat feljegyezték. Megadott időközönként az asztaltársaságok cserélődtek, ez által a beszélgetések élő hálózata jött létre. Minden résztvevő a saját intézménye által képviselt szempontokat és erőforrásokat ötvözte más helyi intézményi szereplő nézeteivel, ezzel is biztosítva a stratégia és intézkedési terv többszemponúságát.

Azon intézményi szereplők esetében, akik nem tudtak részt venni személyesen a munkacsoport tevékenységében, jelen stratégiai dokumentum szerkesztői által összeállított Google Forms eszközön keresztül, online formában fogalmazhatták meg a bűnmegelőzési tevékenységgel kapcsolatos véleményüket, javaslataikat.

2. Bűnmegelőzési alapelvek

2.1. A bűnmegelőzés szinterei

A kriminális aktusok prevenciója, azaz a bűnmegelőzés fogalmilag egyaránt felöleli a bűnözés, mint a helyi társadalmat érintő tömegjelenség létrejöttének megakadályozását, valamint a bűnelkövetésnek, mint egyéni normaszegő magatartásnak a megelőzését. Ennek megfelelően a professzionális bűnmegelőzési tevékenység a normaszegő magatartásformák megjelenését azok számossága szerint is értelmezi, ugyanakkor teret enged - a későbbiekben bemutatott harmadlagos bűnmegelőzés útján - a bűnalkalmak számát egyéni szinten is csökkentő beavatkozási lehetőségeknek. (Egyedi aktus elkövetésének megelőzésére szolgálhat például a potenciális áldozatok edukációja, míg a bűnözés, mint tömegjelenség megakadályozását szolgálhatja a bűnelkövetés lehetséges helyszíneinek kreatív, bűnalkalmak számát jelentősen csökkentő tervezése az építészeti bűnmegelőzés eszközével.)

A bűnmegelőzésnek három fő színterét különbözteti meg a kriminálpolitika. Az elsődleges bűnmegelőzési színtér a helyi társadalompolitika integráns részét képezi, a bűnelkövetést kiváltó, vagy az azt elősegítő társadalmi problémák csökkentésére irányuló generális prevenció. Ide sorolhatóak mindazok a cselekvési módok, amelyek a lakosság biztonságérzetét erősítik, a társadalmi integrációs esélyeket javítják. A bűnmegelőzés ezen szintjén nem lehet különbséget tenni a devianciák formái, fokozatai között.

A második színtér a bűnelkövetési lehetőségekre fókuszál, a bűnelkövetésre lehetőséget nyújtó alkalmak számát kívánja csökkenteni, a lehetséges biztonsági kockázatokra, veszélyes helyzetekre helyezi a hangsúlyt, valamint tudatosan foglalkozik a bűncselekmények lehetséges elkövetői és áldozatai körével. Ennek megfelelően a második színtér jelentős hangsúlyt helyez az állampolgárok önvédelmi képességére, a tájékoztató és mozgósító kampányokra, a bűnözéssel szembeni védettségre. A bűnmegelőzési tevékenység megcélzott, konkrét területre vonatkozik bűnözési térkép, vagy egyéb statisztikai adatok alapján. Az adatok és tapasztalatok felhasználásával olyan beavatkozási tervek kialakítására kerül sor, amely alkalmas a

bűnelkövetés akadályozására. (Klasszikus másodlagos bűnmegelőzési programnak tekinthetjük például a rendőrség és a polgárőrség fokozott járőrözését a statisztikák alapján magas bűnügyi fertőzöttséggel rendelkező területeken.)

A bűnmegelőzési tevékenység harmadik színtere az ún. speciális prevenció, amely az egyénekre, mint a társadalom önálló tagjaira fókuszál, jellemzően a bűncselekmény elkövetését követően. A bűnmegelőzésnek ezen a területen egyrészt a már elkövetővé vált személyek tudatos társadalmi integrációját támogatja, elsősorban az alternatív büntetés-végrehajtási eszközök tárházával, másrészt azokkal a veszélyeztetett személyekkel, célcsoportokkal foglalkozik, ahol rendészeti eszközökkel képtelenség megakadályozni az ismételt áldozattá válást, a korábban bűncselekményt elszenvedett egyén biztonságra törekvése is szükséges.

A bűnmegelőzés fentiekben ismertetett háromféle színterét egy helyi szintű stratégia esetén is célszerű egyszerre és komplexen alkalmazni.

2.2. A közbiztonság és a közrend fogalmi elhatárolása

A közbiztonság és a közrend egymást kiegészítő fogalmak, melyek pontos meghatározásáról szóló vita mind a mai napig folyamatban van a vonatkozó szakirodalomban. Jelen stratégiában a közbiztonság fogalmát a közrend fogalmához képest tágabban értelmezzük. Definíciónk szerint a közbiztonság megtartásához egyszerre kell a társadalom tagjainak jogismerete és aktivitása a jogkövető magatartásra, valamint egyszerre szükséges a normaszegő magatartást tanúsító személyekkel, tettük következményeivel és a joggyakorlást veszélyeztető környezettel szembeni szervezett fellépés. A közrend alatt jelen stratégiában szűkebb, elsősorban rendészeti tárgykörű fogalmat definiálunk a közbiztonsághoz képest: a közrend a társadalom tagjait érintően a személy- és vagyonbiztonság állam általi garantálása és megvalósítása.

A közbiztonság és a közrend fogalmának fentiek szerinti elhatárolása alapján Siklós, Váralja utca bűnmegelőzési stratégiája, illetve közvetetten Siklós városát érintő bűnmegelőzési stratégia a fentiek szerint definiált közbiztonság erősítésére helyezi a

hangsúlyt. Az abban megfogalmazott célkitűzések nem tartalmaznak rendészeti tárgykorú intézkedéseket. A bűnmegelőzés előző pontban ismertetett három színterén megvalósított intézkedések együttesen szolgálják - a helyi lakosság életminőségének szerves részeként - a közbiztonság erősítését.

2.3. A helyi bűnmegelőzési stratégia alapjai

Magyarország Alaptörvénye a bűnmegelőzéssel kapcsolatos direkt feladatmeghatározást nem tartalmaz, 46. cikk (1) bekezdése a rendőrség alapvető feladatának a bűncselekmények megakadályozását, felderítését, a közbiztonság védelmét jelöli. Az Alaptörvény vonatkozó rendelkezése jelentős, amikor a bűnmegelőzés helyett a bűncselekmények megakadályozását jelöli meg funkcionális bűnüldözési feladatként, ezzel teret teremt a „bűncselekmény megelőzése” és a „bűncselekmény megakadályozása” fogalmak határozott elválasztásának. (Egyben ez a fogalmi elhatárolás támogatja a közrend és a közbiztonság előző pontban rögzített megkülönböztetését is.)

A közbiztonság erősítésében a helyi önkormányzatoknak ugyanakkor jelentős szerepet szánt a jogalkotó. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdésének 17. pontja szerint a helyi önkormányzat közreműködik a település közbiztonságának biztosításában. Siklós Város Önkormányzata tehát az Önkormányzati törvény ezen felhatalmazása alapján széleskörű helyi együttműködésre alapozó, a közösség biztonságának erősítését szolgáló bűnmegelőzési stratégiát alkothat.

A fenti jogforrási értelmezés szerint az állam a bűncselekmények megelőzésével kapcsolatos felelősséget részben az önkormányzatokra, helyi közösségekre telepíti, így aktív, kezdeményező szerepet szükséges vállalniuk a helyi közbiztonságot szolgáló, széles körű együttműködésen alapuló tervek elkészítésében, koordinálásában és végrehajtásában.

“Egy település közbiztonsági helyzete a helyi problémák összességéből tevődik össze, ezért kezelése és a jogsértések megelőzése elsősorban helyi összefogással

valósulhat meg hatékonyan. ... Az együttműködők gondolkodásának, cselekvésének középpontjában bűnmegelőzési szemléletnek kell érvényesülnie annak érdekében, hogy a lakosság szubjektív biztonságérzete emelkedjen, az objektív biztonság kívánatos foka megteremtődjön, ami a település közbiztonságának stabilitásában realizálódik.”¹

2.4. A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia célrendszere

A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2013-2023) szóló 1744/2013. (X. 17.) Korm. határozat átfogóan kezeli a bűnmegelőzés témakörét, kijelöli a közbiztonság erősítésének büntető igazságszolgáltatási rendszerén túlnyúló feladatait. Nemzeti stratégiaként Magyarország területére koncentrálnak, cselekvési irányai a hazai bűnözési statisztikák értékelése alapján jelöli ki, ugyanakkor figyelemmel van a nemzetközi ajánlásokra, az Európai Unió egyes tagállamaiban már bizonyított jó bűnmegelőzési gyakorlatokra is.

A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia általános célkitűzése a közterületek biztonságának fokozása, a bűnözés mennyiségi visszaszorítása és csökkentése, a bűnözéssel okozott károk és negatív hatások enyhítése, megfelelő védelem biztosítása a családok és egyének számára, végső soron az állampolgárok biztonságérzetének javítása.

Az általános célkitűzések megvalósításához a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia az alábbi 4 fő célrendszert határozza meg:

- a településbiztonság fokozása érdekében megvalósítandó célok,
- a gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzésével kapcsolatos célok,
- az áldozattá válás megelőzésével és az áldozatok segítségével kapcsolatos célok, valamint
- a bűnisméltés megelőzéséhez szükséges célok.

¹ Finszter Géza: *Közrend – közbiztonság – jogbiztonság (2000-2015)*. IN: Finszter Géza – Sabjanics István (szerk.): *Biztonsági kihívások a 21. században*. Budapest, Dialóg Campus, 2017. 152.

A 10 évre szóló átfogó nemzeti stratégia megvalósítását a célkitűzések aktuális társadalmi tükré szerint meghatározott 2 éves intézkedési tervek szolgálják, melyek egzakt módon tartalmazzák a beavatkozási területeket, célokat és intézkedéseket, azok megvalósításában érintett szervezeteket és a programok megvalósítására rendelkezésre álló forrásokat.

2.5. Siklós, Váralja utca bűnmegelőzési stratégiájának kapcsolódása a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiához

A Siklós, Váralja utca bűnmegelőzési stratégiájának területi hatályát érintően korábban megállapítást nyert, hogy eredményessége kizárólag Siklós városának egészét célzó bűnmegelőzési tevékenység tudatos szervezésével érhető el. A TOP-5.2.1-15-BA1-2016-00003 projekt Támogató Csoportjának tagjai teljes mértékben lefedik Siklós város oktatási, gyermekvédelmi, egészségügyi, rendvédelmi intézményrendszerének tagjait, a helyi társadalmat fejlesztő civil szervezeteket, így javaslataik többszemponúsága, erőforrásainak sokszínűsége megfelel a modern bűnmegelőzés azon törekvésének, mely az effektív kriminálpolitikát – a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia személetéhez hasonlóan - a helyi társadalompolitikába ágyazza, kiemelt hangsúlyt helyezve a prevenció tevékenységre.

A prevenció, mint bűnmegelőzési tevékenység az egyénekre, mint a társadalom önálló tagjaira fókuszál. Borbíró Andrea a *“Bűnmegelőzés, társadalmi bűnmegelőzési stratégia és az erre vonatkozó nemzetközi követelmények”*² című értekezésében kifejti, hogy a klasszikus bűnmegelőzés, beavatkozási lehetőségeit az általános és a speciális - büntetések végrehajtásához kapcsolódó - területeken realizálja.

Annak a bűnmegelőzési koncepciónak, amely a huszadik század utolsó évtizedeiben mind a szakemberek, mind a nemzetközi szervezetek számára elfogadottá vált, legfontosabb jellemzője - a felszíni problémakezeléstől elforduló - hosszútávú és átfogó stratégiai szemlélet, amely fokozottan épít a bűnmegelőzés szereplőinek

2 Borbíró Andrea: *Bűnmegelőzés, társadalmi bűnmegelőzési stratégia és az erre vonatkozó nemzetközi követelmények*.
Forrás: <http://bunmegelozes.easyhosting.hu/hatteranyagok/borbiro.pdf> (utolsó letöltés: 2019. 12. 15.)

együttműködésére, az állam, a helyi demokrácia szervezetei, a civil szféra, a közösségek és nem utolsó sorban az állampolgár részvételére.

A World-cafe módszertan tervezése során jelen stratégia készítői különös hangsúlyt helyeztek arra, hogy a Támogató Csoport lefordítsa a fenti gondolatot a helyi beavatkozási színterek valósága számára, a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia célrendszerével egyező módon megfogalmazza a helyi sajátosságokkal bíró intézkedési javaslatokat, és kialakítsa a helyi együttműködések partneri rendszerét.

Siklós, Váralja utca bűnmegelőzési stratégiájának kiemelt beavatkozási területei a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiához hasonlóan:

- településbiztonság,
- gyermek- és ifjúságvédelem, bűnisméltés megelőzése,
- áldozatok védelme.

2.5.1. Településbiztonság, mint beavatkozási terület indokoltsága

A településbiztonság bemutatása összetett feladat, melyben helyet kap a – jelen stratégia „3. Bűnügyi helyzet bemutatása” fejezetben bemutatott – tágabb és lokális szintű bűnügyi adatok elemzése, az elkövetők jellemző lakóhelye, pl. egy szegregátum bűnkibocsátó képességének feltárása. A statisztikai adatok mellett szerepet kap a településbiztonság bemutatásában a helyi társadalmi szereplők – jelen esetben a Támogató Csoport tagjainak – véleménye a közbiztonságról. Azonban ezen információk birtokában is csak kellő körültekintéssel fogalmazhatjuk meg véleményünket generálisan a településbiztonságról, hiszen egy városon belül is a lakóközösség eltérő gazdasági-társadalmi fejlettségű területeken élhet, így szubjektív érzetük is jelentősen különbözhet a településbiztonságról.

A bűnözés alapvetően városi jelenség.³ Magyarországon, hasonlóan az európai tendenciákhoz, a városokban a legmagasabb a bűncselekmények száma. Mindez csak részben magyarázható a városok népsűrűségének magasabb szintjével. Az

3 Dallos Endre: Építészeti bűnmegelőzés – a mérnök szemével IN: Barabás Tünde (szerk.): *Épített környezet – Bűnözés – Szituációs bűnmegelőzés - A lakótelepi bűnmegelőzés alapkérdései*, Budapest, OKRI, 2008. 107.

emberek között a kapcsolatok is lazábbak a városi környezetben, és gyengébb a közösségi kohézió is, mint egy kistelepülésen. A városokban kevesebb időt töltenek az emberek otthonaikban, így kisebb hangsúlyt kap az otthonaik környezetével szerves egységben értelmezhető szomszédság szerepe. Ugyanakkor a szomszédság az informális városi közösségi kontroll legkisebb egysége, így különösen fontos védvonalat jelenthet pl. a nap során felügyelet nélkül hagyott otthonok esetében.

Szintén városi jelenség a közterületen elkövetett garázda és vagyon elleni bűncselekmények magas száma. (Jellemző elkövetési hely pl. az elhagyott parkok, félreeső területek, játszóterek, parkolók, pályaudvarok és környéke.) Ezen bűncselekmények száma jelentős mértékben csökkenthető az építészeti bűnmegelőzés eszközeinek alkalmazásával, a rendszeres rendőri és polgárőri jelenlét támogatásával.

2.5.2. Gyermek- és ifjúságvédelem, bűnisméltés megelőzése, mint beavatkozási terület indokoltsága

Napjainkban az európai tendenciákhoz hasonlóan, Magyarországon is jellemzővé vált a gyermek- és fiatalkori bűncselekmények számának stagnálása mellett, azok erőszakos jellegének erősödése; a korcsoporton belül a legtöbb erőszakos bűncselekményt – a bűnügyi statisztikai adatok alapján - a 15-16 évesek követik el. A folyamatot erősíti, hogy az erőszakos cselekményekkel kapcsolatos szemlélet is megváltozott, – Solt Ágnes „Peremen billegő fiatalok” c. tanulmánykötetben megjelent kutatása alapján⁴ - módosult az erőszakos viselkedéssel szembeni toleranciaszint, nőtt a feljelentések száma.

A hátrányos gazdasági-társadalmi helyzetben élők között nagyobb arányban fordulnak elő a magatartási problémákkal küzdő, kriminális életvezetésű fiatalok. Ezt igazolja Bakóczy Antal és Sárkány István az „Erőszak a bűnözésben” című kötetében⁵ kutatásaik alapján a fiatalkorú elkövetők több mint harmada él

4 Pörge Lajos (szerk.): *BMK Füzetek 19. Peremen billegő fiatalok*, Budapest, 2007., a kutatást készítette: Solt Ágnes

5 Bakóczy Antal-Sárkány István: *Erőszak a bűnözésben*. Budapest, BM Kiadó, 2001.

szegregáltan, és 38%-uk még általános iskolai végzettséggel sem rendelkezik. A pártfogó felügyelet hatálya alatt álló fiatalok kockázatértékelését érintő kutatás is ez utóbbi szempontra, az oktatási előmenetel fontosságára hívja fel a figyelmet. A nagymintás, országos kutatás adatai alapján már a pártfogó felügyelet kezdetekor prediktív jelzőnek minősül az ismételt bűncselekmény elkövetése szempontjából, ha a fiatal azért nem fejezi be tanulmányait, mert a jogszabályban meghatározott időnél igazolatlanul többet mulasztott, vagy fegyelmi határozattal az oktatási intézmény elbocsátotta.⁶

A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiája a közösségi bűnmegelőzés egyik prioritásként kezeli a megelőzést, bűnalkalmak számának csökkentését, kiemelve, hogy minél fiatalabb korban történik a bűncselekmény elkövetése, annál nagyobb a bűnisméltés és a bűnözői életmód kialakulásának a veszélye. Ezért – intézkedési terveiben - különös hangsúly fektet arra, hogy csökkenjen a gyermek és fiatalok kriminológiai szempontú veszélyeztetettsége.

Egy közösség erejét és hétköznapjainak életminőségét nagymértékben meghatározza, hogy mennyi energiát és odafigyelést fordít a felnövekvő nemzedék értékítéletét leginkább befolyásoló mintaállításra, a szegregátumok felzárkóztatására, a családok támogatására, a képessé tevő oktatásra, az intézményi szereplőket a közösség tagjaival szerves egészként kezelő közösségfejlesztésre, a helyi erőforrásokra támaszkodó munkaerőpiaci programokra és a normaszegő magatartásformák kialakulásának megelőzését segítő strukturált szabadidős programok támogatására.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv (a továbbiakban: gyermekvédelmi törvény) II. fejezete az alapvető jogok és kötelességek tárgyalásánál megállapítja, hogy a gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a társadalomba való beilleszkedéshez, önálló életvitelének megteremtéséhez és a fejlődését veszélyeztető körülmények megszüntetéséhez. Külön hangsúlyozza a gyermek azon jogát, hogy a védelme érdekében eljáró

6 Kiss Tamás – Patai Péter – Pótó Zsuzsanna: Összefoglaló jelentés a pártfogó felügyelet alatt álló bűnelkövetők kockázatelemzési módszertanának fejlesztését célzó vizsgálatról IN: *Kockázatértékelés a pártfogó felügyelői munkában – Kézikönyv*, Budapest, Igazságügyi Hivatal, 2016.

szakemberek egységes módszertan alapján, egymással együttműködésben járjanak el.

A gyermekvédelmi törvény a gyermeki jogok érvényesülése érdekében - a különböző szakpolitikák együttműködését deklarálva - megállapítja azon állami és nem állami szereplők körét akik a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaiként a fenti célkitűzések érdekében együttműködésre kötelezettek.

A gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai:

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos,
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók,
- a köznevelési intézmények,
- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a bíróság,
- a pártfogó felügyelői szolgálat,
- az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,
- a munkaügyi hatóság,
- a javítóintézet,
- a gyermekjogi képviselő,
- a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal,
- az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv.

A helyi bűnmegelőzési stratégia kidolgozását segítő „World café” rendezvény résztvevői a Váraljai szegregátum oldását célzó projekt Támogató Csoportjának tagjai, egyúttal a gyermekvédelmi jelzőrendszer aktív szereplői is, így szerepük a prevenciók tevékenységek szervezésében elvitathatatlan.

2.5.3. Áldozatok védelme, mint beavatkozási terület indokoltsága

Ha valaki kapcsolatba kerül valamilyen bűncselekménnyel vagy tulajdon elleni szabálysértéssel, akár áldozatként, akár a bűncselekményt elszenvedett fél hozzátartozójaként, fel kell dolgoznia annak hatásait. Természetes, ha ilyenkor fizikai vagy lelki problémák jelentkeznek, emellett előfordulhat, hogy anyagi nehézségei is fellépnek. Ezen felismerés dominál az Európai Parlament és a Tanács 2012. októberében kihirdetett áldozatvédelmi irányelvében, melynek hazai implementációját követően a büntető igazságszolgáltatás jogforrási környezetében fokozatosan fellazult a hagyományos elkövető-központú megközelítés, teret engedve az áldozati jogok érvényesülésének az új büntető, és büntető eljárásjogi szabályozásokban.

A feni irányelvvel összhangban a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2013-2023.) szóló 1744/2013. (X. 17.) Korm. határozat is hazánk egyértelmű kriminálpolitikai törekvéseként rögzíti - az elkövető alapvető emberi jogainak biztosítása mellett - az áldozati jogok biztosításának fokozott szükségességét. Hangsúlyozza az állam felelősségét, melynek forrását annak büntetőhatalmi monopóliumából eredezteti.

Hangsúlyozza a megelőzés fontosságát és az igazságszolgáltatás helyreállító szerepét, annak elfogadását, hogy a bűncselekmény következtében sértetté, áldozattá vált személyek jogos igényét tarthatnak arra, hogy megváltozott élethelyzetükben segítséget kapjanak. Az áldozatot kiemeli a speciális, az esetről közvetlen ismeretetekkel rendelkező tanú kizárólagos szerepköréből és olyan státuszba helyezi, ahol az egyén érzelmi, pszichikai, fizikai, végső soron anyagi rehabilitációja, társadalmi integrációja az egész közösség érdekében áll.

Kriminológiai vizsgálatok igazolják, hogy aki bűncselekmény áldozatává vált, a jövőben nagyobb eséllyel lesz újabb, azonos vagy más típusú bűncselekmény áldozata, mint az, aki még nem volt sértett. A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia ezért különös hangsúlyt fektet az áldozattá válás megelőzésére.

Béres István rendőr alezredes, a Siklói Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályának osztályvezetője a Siklós Váralja utcai szegregátum rehabilitációjának érdekében 2016. március 18. napján összehívott fókuszcsoportos megbeszélésen –

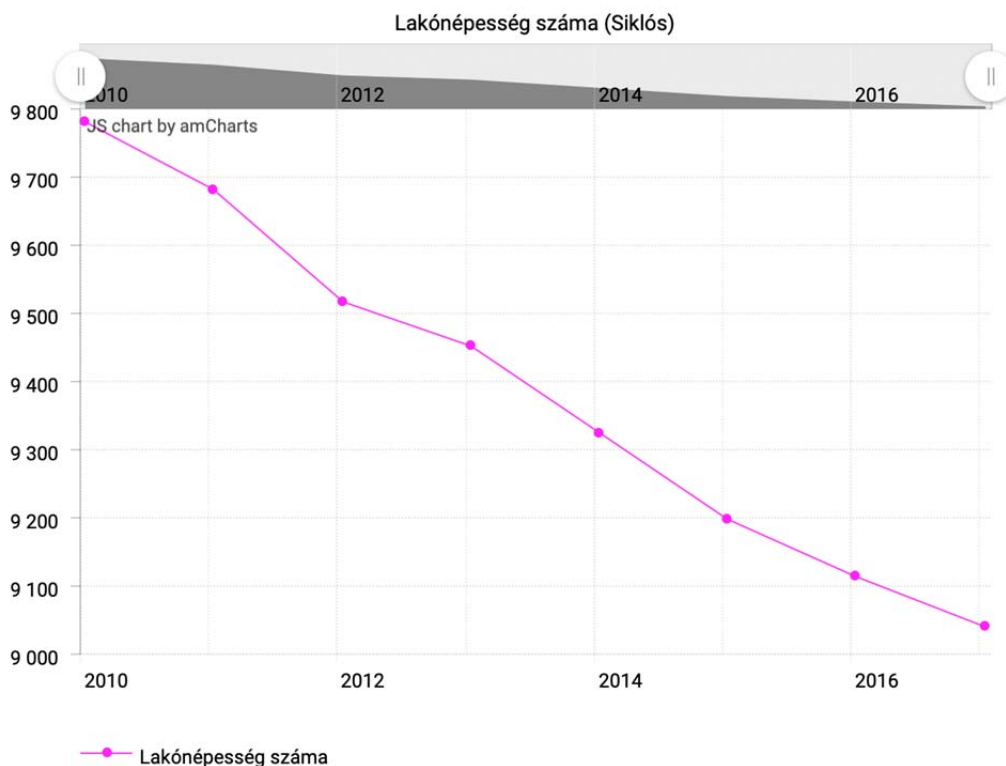
párhuzamban a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia által megfogalmazottakkal – hozzászólásában elmondta, hogy a jól működő áldozatsegítés nem csak a bűncselekmények áldozatai számára jár előnyökkel, hanem Siklós Város egésze számára is hasznos, hiszen az által, hogy a szegregátum lakóit kimoszdítják a „fásultságból” és megnövelik a feljelentési hajlandóságot, javulhat az igazságszolgáltatás működésének hatékonysága.

Mint minden a bűnmegelőzés területén született stratégiának, a Siklós Váralja utcai szegregátumot érintő jelen dokumentumnak is célja, hogy támogassa a szegregátum lakossága körében prevenciók ismeretekkel bíró, a másodlagos viktimizáció elkerülését is szolgáló, valamint az állami áldozatsegítő szolgáltatások ismertségét elősegítő programokat.

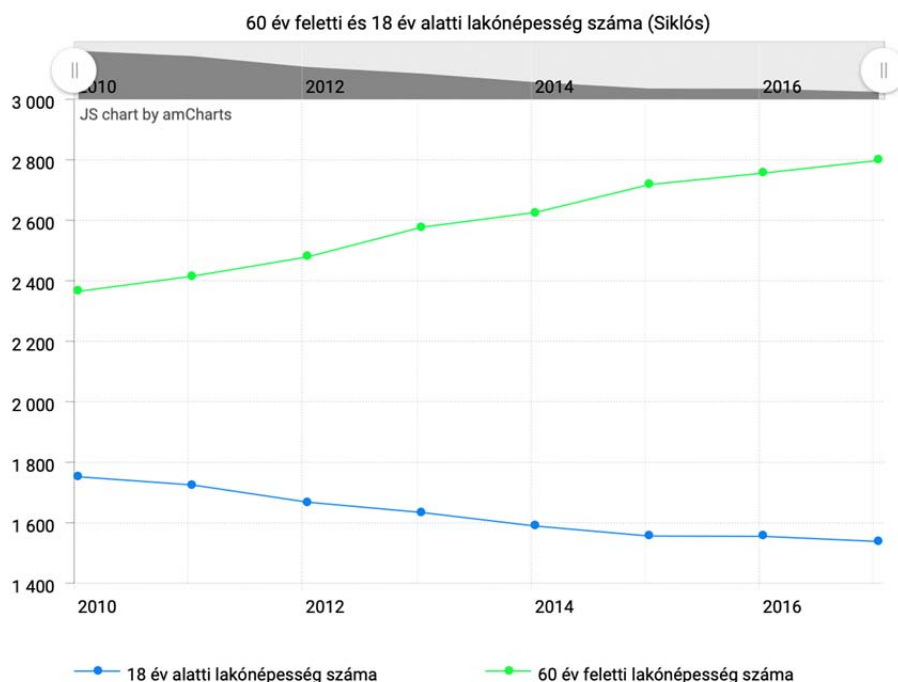
3. Bűnügyi helyzet bemutatása

3.1. Általános demográfiai adatok

Siklós lakónépessége a Prevenziós Bűnözés-Statistikai Adattár 2017. évi adatai alapján 9 040 fő volt, ami az 2010-es évi lakosságszám (9 781 fő), mint bázisév 92,4 %-át tette ki, azaz a természetes fogyás és vándorlás a bázisévhez viszonyítva 7,6 % volt. A népességszám változása illeszkedik az országos, illetve Baranya megyei tendenciához is, azonban a bázisévhez viszonyítva mind az országos (2,13 %), mind a Baranya megyei (7,1 %) természetes fogyás és vándorlás mértékét meghaladta.

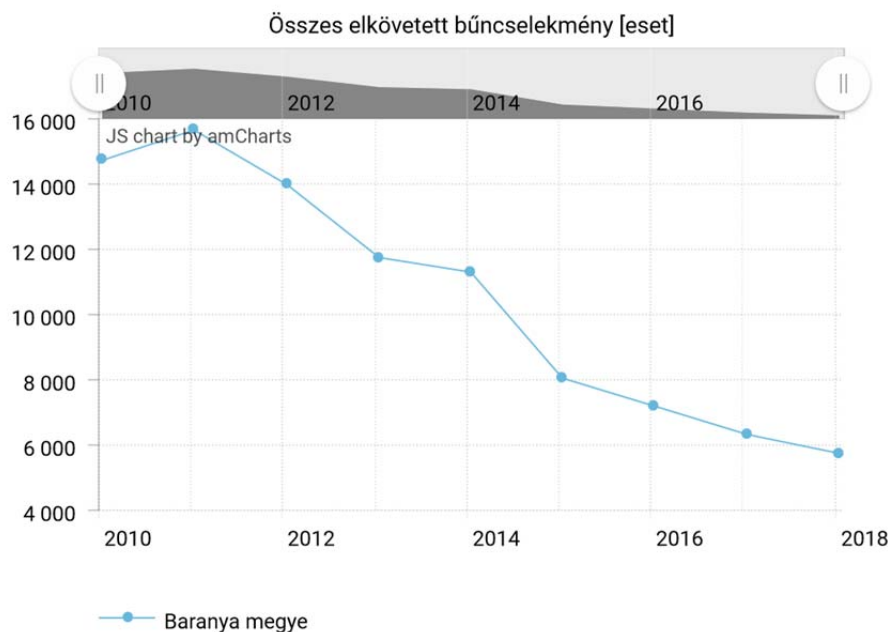
A Prevenziós Bűnözés-Statistikai Adattár rendszerben rendelkezésre álló legfrissebb, 2017. évi adatok szerint Siklós lakónépességének 17 %-a (1 538 fő) 18 év alatti gyermek-, illetve fiatalkorú, 52,1%-a (4 704 fő) 19-59 év közötti és 30,9 %-a (2 798 fő) pedig 60 év feletti idős korú volt. A város korszerkezete előregedő, melynek mértéke a 2010-es adatokhoz (18 év alatt - 18 %, 19-59 év között - 57,9%, 60 év felett - 24,1%) képest folyamatosan, évről-évre kedvezőtlenebb tendenciát jelenít meg.

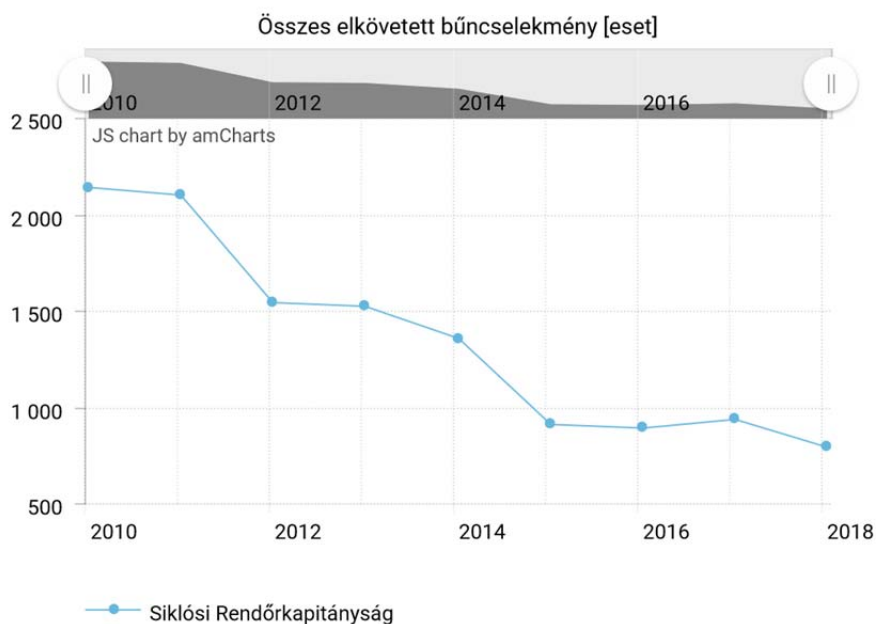
Összességében megállapítható, hogy Siklóson az országos tendenciáknak megfelelően csökken a lakosságszám. Korszerkezetére az öregedés jellemző: a fiatal lakosság aránya csökken, ezzel együtt az idős népesség aránya növekszik. Az adatsorokból kiolvasható, hogy jelen bűnmegelőzési stratégiának az időskorúak tekintetében mind a másodlagos, önvédelmi képességet fokozó, tájékoztató és mozgósító kampányokra, mind a harmadlagos, főként a trükkös lopások és csalások időskorú áldozatainak is szóló prevenciós programokra kiemelt figyelmet szükséges fordítani.

3.2. Bűnözéssel kapcsolatos adatok

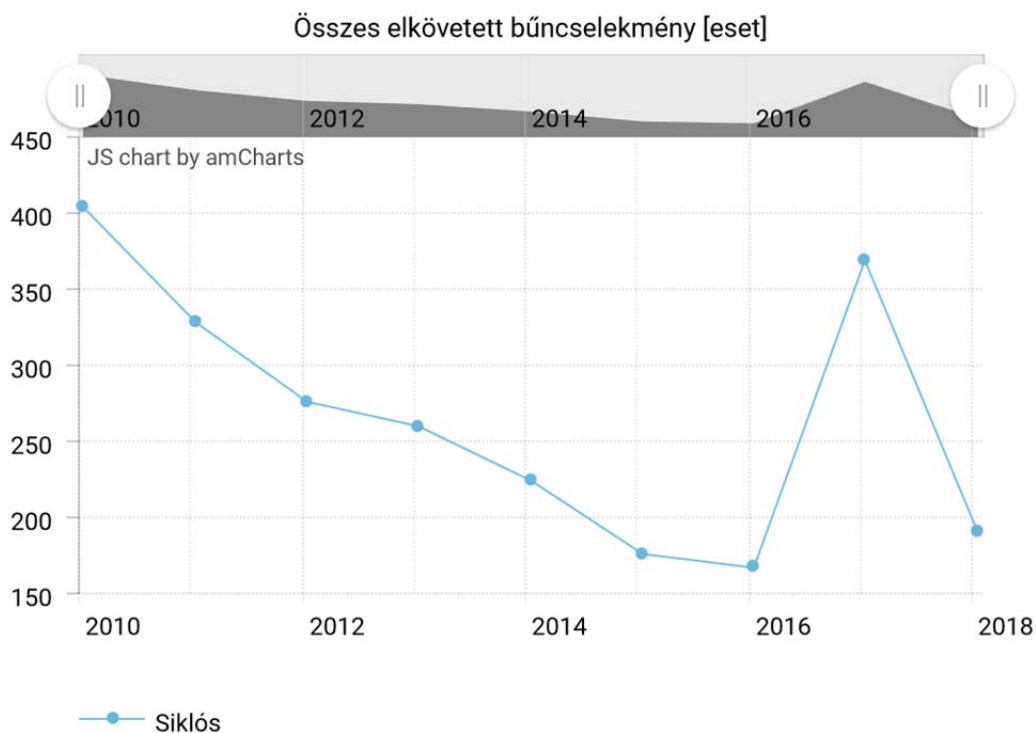
A rendőri eljárásban regisztrált bűncselekmények száma az elmúlt 8 évben folyamatos csökkenést mutat Baranya megyében, 2018-ban 5746 regisztrált bűncselekményt követtek el. A megyében regisztrált bűncselekmények száma valamennyi rendőrkapitányság esetén csökkenő tendenciát mutat a 2017. és 2018. év viszonylatában: a Pécsi Rendőrkapitányságon 3454-ről 3238-ra, a Komlóin 733-ról 669-re, a Mohácsin 506-ról 463-ra, a Siklósin 942-ről 796-ra, a Szigetvárin 687-ről 580-ra csökkent a regisztrált bűncselekmények száma.

A megye valamennyi rendőrkapitányságát vizsgálva Pécsi Rendőrkapitányság illetékességi területén regisztrálták a megyében a legtöbb bűncselekményt (3 239), melyet közvetlen a Siklósi Rendőrkapitányság illetékességi területe követ (795) megelőzve a Komlói (670), a Szigetvári (580) és a Mohácsi Rendőrkapitányság (462) illetékességi területét. Fontos a fenti adatsort kiegészíteni azzal a megjegyzéssel, hogy a 2017. évben a rendőrkapitányságok között nyomozáseredményesség szempontjából a rangsort Siklós Város Rendőrkapitánysága vezette a megyében.

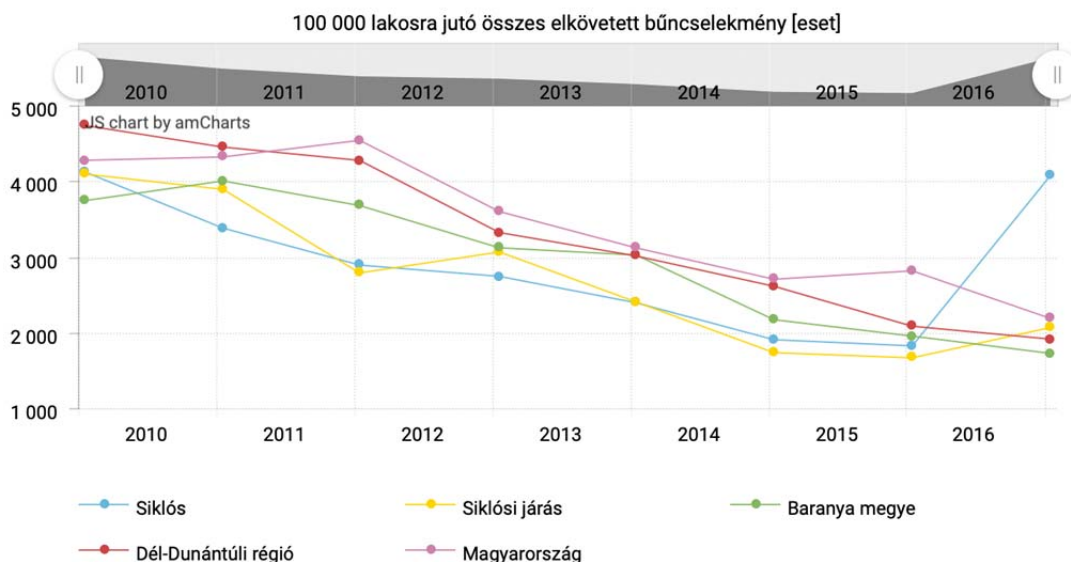

Siklós város regisztrált bűncselekményeinek száma hasonló tendenciát jelenít meg a Siklói Rendőrkapitányság illetékességi területével, azzal a kivétellel, hogy a Prevenziós Bűnözés-Statistikai Adattár szerint a 2018. évben enyhe emelkedés tapasztalható a 2015. és 2016. évi adatokhoz képest is. A 2017. évben tapasztalható kiugró regisztrált bűncselekményi számhoz magyarázatot önmagában a bűnözés-statisztikai adattár nem szolgáltat. Ennek hátterét a Baranya Megyei Rendőr-főkapitányság 2017. évi közbiztonsági helyzetről szóló beszámolójában találhatjuk meg. A 2016-ról 2017-re 167-ről 369-re nőtt bűncselekmények száma mögött egyetlen, eredményesen lefolytatott eljárás adatai lakoznak. Egy magánszemély több sértett sérelmére kezdeményezett alaptalan közjegyzői fizetési meghagyást, majd végrehajtási eljárást. A cselekmények végrehajtási helye jellemzően Siklós városa volt, így majd 40 rendbeli csalással és 120 rendbeli közokirat hamisítással emelkedett a városban regisztrált összes elkövetett bűncselekmény 2017-ben.

Siklós városában a 2018. évben regisztrált 190 bűncselekmény közül 25,8 % (49 regisztrált bűncselekmény) volt a közterületen elkövetett, míg Pécs esetén 13,9 %, Komló esetében 8,2 %, Szigetvár esetében 15,2 %, Mohács városánál 17,6 % volt ugyanezen arányszám. Ugyanezen adat teljes Baranya megye vonatkozásában 14,9 % volt a 2018. évben.

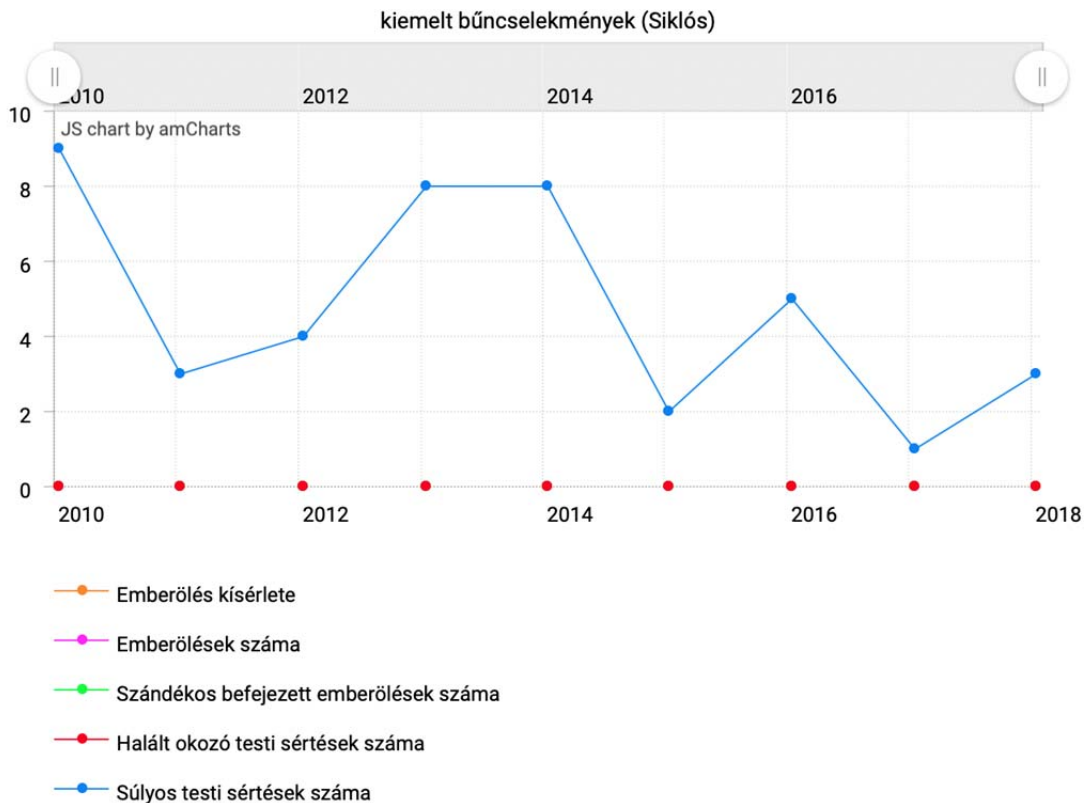
Pusztán a regisztrált bűncselekmények számosságával szemben a 100 ezer lakosra vetített bűncselekményi szám relevánsabb összehasonlítási alapot tud adni a Siklósi járás, Baranya megye, illetve Magyarország szintén 100 ezer lakosra vetített regisztrált bűncselekményi arányszámaihoz képest.

Az összehasonlításból kiolvasható, hogy Siklós regisztrált bűncselekmények tekintetében 2016-ig Magyarország, a Dél-Dunántúli régió és Baranya megye adatainál is kedvezőbb arányszámokat tudott felmutatni, majd a 2017. évben nominálisan is kiugró regisztrált bűncselekmények száma miatt a legkedvezőtlenebb adatokat produkálta az összehasonlításban.

Általánosságban kijelenthető, hogy minél nagyobb egy település lakosságszáma, annál magasabb a súlyos/kiemelt bűncselekmények száma. Siklós esetében a legsúlyosabb, élet elleni bűncselekmények, illetve a súlyos testi sértések számát szemlélteti az alábbi grafikon a 2010. évtől 2018. évig bezárólag. Az adatok alapján

emberölés kísérlete, emberölés, halált okozó testi sértés minősítéssel nem került sor bűncselekmény regisztrálására az eltelt 8 évben, míg a súlyos testi sértések száma is a 2018. évben 3 bűncselekménnyel hozható összefüggésbe.

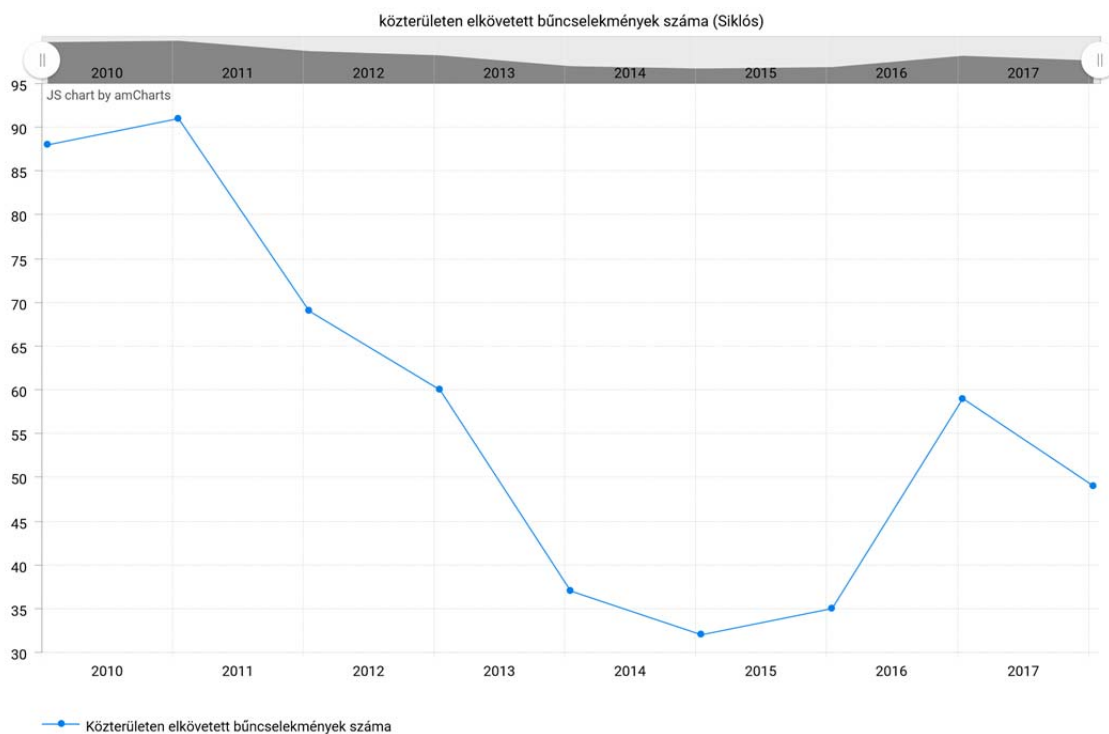

A közterületen elkövetett bűncselekmények – a vizsgált időszakban ugyanolyan intenzitású rendőri jelenlétet feltételezve – alapjaiban határozzák meg az állampolgárok szubjektív biztonságérzetét, így a stratégia készítése során vizsgálni szükséges annak alakulását.

Amennyiben a rendőri jelenlétet nem tekintjük állandónak, illetve azonos volumenűnek, akkor az intézkedések számának, vagy éppen a regisztrált bűncselekmények számának emelkedése a megnövekedett közterületi jelenlétnek is elkönnyvelhető, nem kizárólag a lakosság szubjektív biztonságérzetét rontó folyamatnak. Fontos megjegyezni, hogy a technológiai fejlődés, a térfelügyelő kamerarendszerek is kedvező irányba terelhetik a lakosság szubjektív biztonságérzetét, miközben a közterületen elkövetett bűncselekmények statisztikai adatsorában látszólag kedvezőtlen hullámot eredményezhet kezdeti működésük.

Siklós városa jelenleg nem rendelkezik közterületi térfigyelő kamerarendszerrel. A térfigyelők elsősorban a közrend, a közterületek rendjének fenntartásához járulnak hozzá, így – a 2. pontban meghatározott közbiztonság, közrend, bűnmegelőzés fogalmaknak megfelelően – kialakításával és működtetésével kapcsolatos javasolt intézkedéseket jelen bűnmegelőzési stratégia nem tartalmazza. Ennek ellenére jelen tanulmány készítői a közterületi kamerarendszert nélkülözhetetlen eszköznek látják a közterületen elkövetett vagyon elleni és garázda bűncselekmények, valamint közlekedési szabálysértések eredményes felderítéséhez

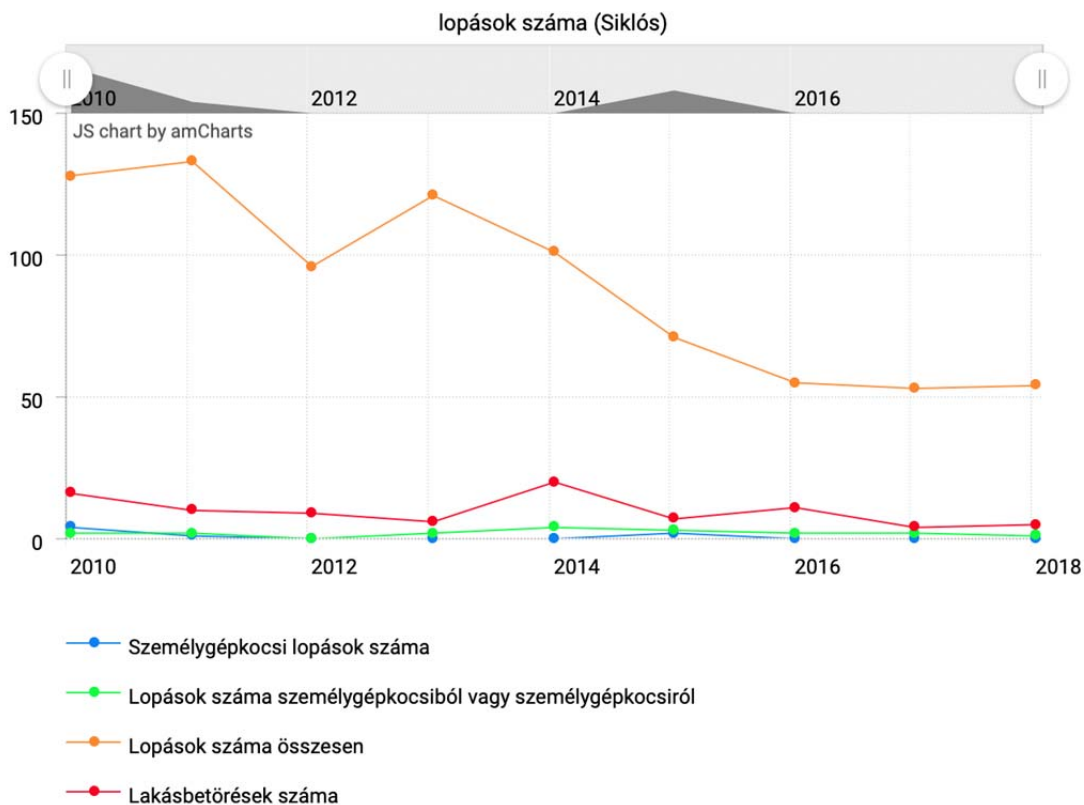
Az elmúlt 5 év során 2017-ben találjuk a legmagasabb adatot Siklós vonatkozásában a közterületen elkövetett bűncselekményeknél, azonban a statisztikai adatsort elhagyva, a megye más városaival összehasonlítva a legkedvezőbb adatot kapjuk. 2017. évben Pécsen 720, Mohácson 83, Komlón 73, Szigetváron 70, míg Siklóson 59 bűncselekményt regisztráltak ebben a kategóriában.

Vagyon elleni bűncselekmények tekintetében a lopások száma határozott csökkenést mutat Siklós városában. A vizsgált időszak kezdetén, 2010-ben

regisztrált 128 ügyről folyamatos csökkenéssel 55 (2016. év), 53 (2017. év), 54 (2018. év) regisztrált bűncselekménnyel.

Ugyanilyen tendenciával, de kisebb esetszámmal szintén csökken a városban a lakásbetörések száma. 2017-ben 4, míg 2018-ban 5 bűncselekményt regisztrált a Siklói Rendőrkapitányság ebben a kategóriában.

3.3. Bűnelkövetőkkel és sértettekkel kapcsolatos adatsorok

Az alábbiakban a Prevenációs Bűnözés-Statistikai Adattár adataitól eltérve, a Baranya Megyei Bűnmegelőzési Stratégia munkaanyagában olvasható, elkövetők és sértettek korosztályi megközelítése kerül röviden bemutatásra gyermekkorú, fiatalkorú, fiatal felnőtt, 25 és 60 éves, valamint 60 év feletti kategóriákra bontva.

A korosztályi megközelítés jelentősége, hogy – különösen a fiatalkorú elkövetők és időskorú sértettek tekintetében – felmérhetővé válik a bűnmegelőzés harmadlagos színterét érintő programok célcsoportjának számossága. A Baranya Megyei Rendőr-

főkapitányság által összeállított adatsorok a megye rendőrkapitányságainak 2018. évi adatszolgáltatásaiból lettek összeállítva, települési szintű bontást nem tartalmaznak.

Szervezet	2018. év elkövetők									
	Gyk		Fk		18-24		25-60		60+	
	nő	ffi	nő	ffi	nő	ffi	nő	ffi	nő	ffi
Pécsi Rendőrkapitányság	3	3	40	148	68	313	189	1242	28	77
Komlói Rendőrkapitányság		6	13	70	10	81	31	216	2	20
Mohács Rendőrkapitányság		1	4	19	7	85	25	257	7	25
Siklói Rendőrkapitányság		9	6	47	23	93	50	397	11	41
Szigetvár Rendőrkapitányság		1	6	14	9	68	37	223	4	11

Nemek szerinti megoszlásukat tekintve a férfi elkövetők száma dominál a Siklói Rendőrkapitányság területén a megyei, illetve országos tendenciáknak megfelelően. 2018-ban a kapitányság illetékességi területén regisztrált 677 elkövetőből 90 elkövető volt nő és 587 pedig férfi elkövető, így az arányszámok szerint az elkövetők 13,3 %-a volt nő, míg a 86,7 %-a férfi.

Az időskorú elkövetők arányát folyamatos csökkenő tendencia jellemzi mind országos, mind megyei szinten. A Siklói Rendőrkapitányság területén az időskorú elkövetők részesedési aránya az összes elkövetőhöz képest 7,68 %, ami csekély mértékben magasabb a megyében tapasztalható 5,6 %-hoz képest.

A harmadlagos bűnmegelőzés legfontosabb színtere a kriminális karrier kialakulásának korrekciója, azaz a gyermek és fiatalkorú, valamint fiatal felnőtt bűnelkövetőkkel végzett professzionális igazságügyi szociális munka. Ez a három célcsoport tette ki a Siklói Rendőrkapitányság adatszolgáltatása alapján az összes elkövető 26,3 %-át a 9 fő gyermekkorú, 53 fő fiatalkorú és 116 fő fiatal felnőtt elkövetővel.

A hazai igazságszolgáltatás rendszere a fiatalok elkövetőkkel szemben alkalmazott, kötelező jelleggel megállapított pártfogó felügyelet jogintézményével a fiatalok, míg a gyermekvédelmi eljárás eredményeként – mérlegelési jogkörben - alkalmazott megelőző pártfogás jogintézményével a gyermekkorú elkövetők speciál prevencióját biztosítja. Ennek köszönhetően a fenti elkövetői csoport mind a 9 fő gyermekkorú, illetve 53 fő fiatalok elkövetője kapcsolatba került a Pártfogó Felügyelői Szolgálattal.

Az alábbi adatsorok szintén Baranya megye vonatkozásában, az egyes kapitányságok illetékességi területén mutatják be a bűncselekmények sértettjeinek számosságát korosztályi csoportba rendezve.

Szervezet	2018. év sértettek									
	Gyk		Fk		18-24		25-60		60+	
	nő	ffi	nő	ffi	nő	ffi	nő	ffi	nő	ffi
Pécsi Rendőrkapitányság	14	29	46	55	110	148	582	868	258	261
Komlói Rendőrkapitányság	6	10	9	17	9	13	120	177	76	70
Mohács Rendőrkapitányság	2	1	5	17	6	15	104	158	39	41
Siklói Rendőrkapitányság	14	12	6	11	15	17	103	161	37	73
Szigetvár Rendőrkapitányság	6	5	8	3	13	21	69	106	33	40

Az elkövetői adatsorral összehasonlítva szembetűnő különbség a nemek arányában tapasztalható különbség. A Siklói Rendőrkapitányság területén a 2018. évben 449 természetes személy sértettet regisztráltak, melyből 175 fő, azaz 39 % volt a női sértettek aránya, míg 273 fő, azaz az összes sértett 61 %-a férfi volt.

Baranya megye rendőrkapitányságainak adatait összehasonlítva jelentősnek mondhatjuk a gyermekkorú elkövetők arányát a siklói kapitányság illetékességi területén. Mind a Pécsi Rendőrkapitányság, mind a Siklói Rendőrkapitányság illetékességi területén 14 fő női gyermekkorú sértettet regisztráltak, míg férfi gyermekkorú sértett esetén a megye 2. legmagasabb számát mutatják a statisztikák.

Az összes természetes személy sértetthez képest a fiatalkorúak és gyermekkorúak aránya közel 10 %-os volt.

Az időskorú sértettek arányaiban a megye más kapitányságaihoz hasonló számokat mutatnak, azonban így is jelentős, a stratégiában önálló intézkedést kívánó csoportról beszélhetünk. Az összes sértett mintegy 25 %-a volt időskorú a Siklós Rendőrkapitányság területén.

3.2.1. Bűnözéssel kapcsolatos adatok a Váralja utca vonatkozásában

A „Társadalmi együttműködés erősítését szolgáló komplex program Siklós-Váralja szegregátum társadalmi, gazdasági integrációja érdekében” című projekthez kapcsolódó Közösségi Beavatkozási Terv - melyet Siklós Város Önkormányzat Képviselő-testülete 255/2017. (XII. 19.) k. t. határozatával fogadott el - a Váralja utcát érintő, közbiztonság javítását elősegítő, antidiszkriminációs programok indokoltságát az alábbiakban jelöli 2017-ben:

„A Siklói Rendőrkapitányság beszámolója alapján a regisztrált bűncselekmények száma az előző évihez képest mintegy 15%-kal csökkent a településen, s a Váralja utcában sem volt kimagasló a bűnelkövetések száma. Ezen belül főleg családi viszályok miatt kellett intézkedni. Azonban a bűnkibocsátó képesség a Váralja utcában jelentős. Főleg lopásokat és erőszakos cselekményeket követnek el a város más területein. Ahhoz, hogy a társadalmi előítéletek oldódjanak, feltétlen csökkenteni kell ezen bűnelkövetések számát.”⁷

A Támogató Csoport véleménye szerint a Váralja utcában elkövetett bűncselekmények arányaiban nem mutatnak eltérést Siklós városára vonatkozó, eddig bemutatott adatoktól. A bűnmegelőzési tevékenység hangsúlya a Váralja utca bűnkibocsátó képességére helyeződik.

A szegregátum bűnkibocsátó képességére vonatkozó statisztikai adatok már lezárult

⁷ *„Társadalmi együttműködés erősítését szolgáló komplex program Siklós-Váralja szegregátum társadalmi, gazdasági integrációja érdekében” - Közösségi Beavatkozási Terv*

Forrás:

<https://onedrive.live.com/?authkey=%21AE835Sc4%5Fn9pbiM&cid=E383BD3DA8B4C311&id=E383BD3DA8B4C311%212313&parId=E383BD3DA8B4C311%212303&o=OneUp> (utolsó letöltés: 2019. 12. 15.)

büntetőeljárásokon keresztül elemezhetőek. Ehhez támpontul az alternatív büntetések végrehajtásához kapcsolódó országos szakrendszer adatai kerülnek bemutatásra. Az adatsorok párhuzamosan mutatják a Váralja utcai szegregátumban lakó-/tartózkodási hellyel rendelkező elkövetők, és Siklós városában lakó-, tartózkodási hellyel rendelkező elkövetők számát. Az arányosításhoz érdemes megismételnünk, hogy a Központi Statisztikai Hivatal 2011-es népszámlálási adatai alapján Siklós város lakossága 9 690 fő, míg a Váraljai szegregátumban Siklós lakosságának 1,8 %-a, 177 fő.

Elsőként a fiatalok bűnelkövetők adatsorát vizsgáljuk a szegregátum bűnkibocsátó képessége szempontjából. Az alábbiakban valamennyi 18 év alatti, adott évben bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható, Siklós város, illetve Váralja utca lakóhellyel rendelkező elkövetőkhöz kapcsolódó büntetőeljárások statisztikai adatai láthatóak éves bontásban.

fiatalok elkövetők adatai									
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Siklós, Váralja utca	3	3	2	0	1	0	2	0	1
Siklós város	18	23	19	22	14	19	12	8	11

Az alacsony esetszámokra tekintettel óvakodni kell a két adatsor számszaki arányosításától, azonban összességében kijelenthetjük, hogy a Váraljai szegregátum bűnkibocsátó képessége fiatalok elkövetők tekintetében meghaladja a lakossági arányszámhoz képest várt adatokat. Ezen következtetés a harmadlagos bűnmegelőzés területén dedikált intézkedéseket kíván jelen stratégia részéről.

Következő adatsorokban a 3 évig terjedő szabadságvesztéssel sújtható bűncselekmény eredményeként alkalmazott közérdekű munka büntetések adatait vetjük össze a Váraljai szegregátum és Siklós város vonatkozásában.

közérdekű munkára ítélt elkövetők adatai									
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Siklós, Váralja utca	0	2	2	7	3	1	0	1	1
Siklós város	22	14	28	28	36	27	16	24	24

Az adatsorból kitűnik a 2013. évben alkalmazott 7 közérdekű munka büntetés a Váraljai szegregátum vonatkozásában. Az ügyeket megvizsgálva a 7-ből 4 személy esetén ugyanazon büntetőeljárás keretében, Váralja utcában elkövetett csoportos garázdaság miatt került sor a közérdekű munka büntetések alkalmazására.

A pártfogó felügyelet célja a bűnismétlés kockázatának csökkentése. A pártfogó felügyelő a bűnelkövető szükséges mértékű és következetes ellenőrzésével segíti a büntetőjogi következmények maradéktalan érvényesülését, a közösség védelmét, valamint támogató tevékenységével növeli az elkövető társadalmi integrációját. A pártfogó felügyelet, mint büntetőjogi intézkedés a büntető igazságszolgáltatás rendszerében alkalmazott harmadlagos bűnmegelőzés professzionális eszköze.

Az alábbiakban a Váraljai szegregátumban lakó-, tartózkodási hellyel rendelkező elkövetők pártfogó felügyelet hatálya alá helyező büntetőjogi intézkedéseit hasonlítjuk össze Siklós városában lakó-, tartózkodási hellyel rendelkező elkövetők adataival.

pártfogó felügyelet hatálya alá került elkövetők adatai									
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Siklós, Váralja utca	5	2	3	0	0	0	1	1	2
Siklós város	28	25	21	12	14	18	12	9	10

A klasszikus pártfogó felügyelet intézkedés alkalmazása tekintetében egyrészt – Siklós város adatsorát szemlélve – megállapítható, hogy a csökkenő regisztrált bűncselekményekkel egyező tendenciával évről-évre csökken az elrendelt pártfogó felügyelet szám. A Váraljai szegregátum vonatkozásában nem tapasztalhatunk kiugró adatokat a közösségi kontrollt és társadalmi integrációt egyaránt támogató pártfogó felügyelet intézkedések alkalmazásával kapcsolatban Siklós városában lakóhellyel rendelkező elkövetőkhöz viszonyítva.

Magyarországon 2007. január 1-jétől van lehetősége arra, hogy közvetítői eljárás, azaz büntetőjogi mediáció keretében az elkövető a bűncselekménnyel okozott sérelmet közvetlen jóvátégye a sértett számára. A jóvátétel az elkövető számára a büntethetőség megszűnését eredményezheti, míg a sértett közvetlen az elkövető

tevékeny megbánásával részesülhet a bűncselekmény során keletkezett sérelmeinek helyreállításában.

Az eljárás eredményessége az intézmény bevezetése óta kimagasló hazánkban, a befejezett ügyek 80-85%-ában a felek megállapodást kötnek, míg a megkötött megállapodások 85-90%-át teljesítik.⁸

Az alábbi adatsorok azoknak az elkövetőknek a számát mutatják a Váraljai szegregátum, valamint Siklós városa vonatkozásában, akik elkövetőként önkéntesen hozzájárultak, hogy közvetítói eljárás útján nyújtsanak jóvátételt az elkövetett bűncselekménnyel kapcsolatban.

büntetőügyi közvetítói eljárások száma									
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Siklós, Váralja utca	1	1	1	0	0	1	1	0	0
Siklós város	12	16	10	14	16	14	8	7	9

A vizsgált időszakban a Váraljai szegregátumban legfeljebb 1 elkövető volt, akinek a büntetőügyében közvetítói eljárást utalást alkalmazott volna az eljáró ügyészség, így releváns információk levonására nincs lehetőségünk az adatsorból.

Összességében a fenti adatsorokat elemezve, az alacsony esetszámra is tekintettel nem fogalmazhatunk meg ugyan egyértelmű tendenciákat a Váraljai bűnelkövetőkkel kapcsolatban, azonban egyértelműen megerősítést nyert, hogy a Váralja utcai szegregátumra elsősorban, mint bűnkibocsátó területre tekinthetünk. Ennek megfelelően, különösen a fiatalkorú bűnelkövetők, és a bűnelkövetés szempontjából veszélyeztetett fiatalok tekintetében specializált, értékrend-korrekciós programok indítása javasolt. A programok megvalósításában lényegi szakmai támogatást biztosíthatnak a bűnelkövetők bűnismétlést érintő kockázatértékelésében, és viselkedéskorrekciós foglalkozások szervezésében komoly szakmai tapasztalatokkal rendelkező Pártfogó Felügyelői Szolgálat munkatársai.

⁸ Forrás: <https://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/kozvetitoi-eljaras-bunteto-es-szabalysertesi-ugyekben> (utolsó letöltés: 2019. 12. 15.)

4. Siklós, Váralja utca bűnmegelőzési stratégiájának beavatkozási területei és intézkedési terve

A „2. *Bűnmegelőzési alapelvek*” fejezetben bemutatott bűnmegelőzési és rendvédelmi fogalom meghatározásokból, a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia filozófiájának bemutatásából reményeink szerint kiolvashatóvá vált az önkormányzati döntéshozók számára is, hogy a megalapozott és hosszú távú bűnmegelőzési stratégiai szemlélet az állami, az önkormányzati, a rendvédelmi, az oktatási és szociális intézményrendszer tagjainak, a civil szférának, a közösségeknek és az állampolgároknak aktív részvételére épít. Didaktikus egyszerűséggel a hatékony bűnmegelőzést a fenti szereplők biztonságos társadalmat középpontba állító hatékony párbeszédjeként írhatjuk le.

Ennek a hatékony párbeszédnek a megalapozásra került sor a „World café”, mint átfogó cselekvési terv kialakítására alkalmas, közösségi alkotó technika alkalmazására. A Támogató Csoportban folytatott szakmai párbeszéd eredménye lett a helyi bűnmegelőzési stratégiát 3 horizontális célrendszerben kezelő (1. településbiztonság, 2. gyermek és ifjúságvédelem, bűnismétlés megelőzése, 3. áldozatok védelme) javasolt intézkedési tervcsomag.

4.1. Településbiztonság

A településbiztonság helyzetét nem lehet adott pillanat statisztikai adataiból megítélni, közelebbi megismeréséhez - különösen a közterületen elkövetett bűncselekmények tekintetében - a tendenciák vizsgálatára kell törekedni. Siklós területén ezen bűncselekményi csoportban az elmúlt 3 évben enyhe emelkedés tapasztalható, mely csekély mértékben, de kihatással lehet a település lakóinak szubjektív biztonságérzetére is. A településbiztonság helyzetének a megismerése a közterületen elkövetett cselekmények adatsorának, tendenciáinak elemzésével sem teljes körű, hiszen a településbiztonság valós leírata a helyi problémák összességéből tevődik össze. Ebből következően kezelésük, a jogsértések megelőzése helyi összefogással valósulhat meg eredményesen.

A „World café” tapasztalatai azt mutatják, hogy a Támogató Csoport tagjainak gondolkodásában a településbiztonság és a közrendvédelem egymással szorosan

összefüggő fogalmak. A közrendvédelem funkciója a közterületek rendjének biztosítása, az örökös és a szubjektív biztonságérzetet jelentős mértékben növelő „jelenlét”.

A jelenléttel kapcsolatos feladatok felelősének a Támogató Csoport tagjai azonban nem csak a centralizált elven működő rendőrséget jelölték, hanem véleményük szerint egy helyi adottságokat megfelelően ismerő civil szervezet, a Polgárőrség célzott feladatfinanszírozásával is erősítené mind a Váralja utca, mind teljes Siklós város településbiztonságát. A cselekvő Polgárőrség alapja az alapos helyismeret, a lakókönyezettel való szoros együttműködés, a közbiztonságot fenyegető kockázatok időbeni felismerése. A jelenlét támogatásában a közterületi térfigyelő kamerarendszer kiépítésének igénye is helyet kapott.

A Támogató Csoport településbiztonság fejlesztésével kapcsolatos – a jelenlét növelése mellett megfogalmazott – további törekvésének jelölte a közterületek biztonságosabbá tételét építészeti eszközökkel. Az építészeti bűnmegelőzéssel kapcsolatos szakmai párbeszéd a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács és a Lechner Tudásközpont közös programjainak köszönhetően élénkült fel az elmúlt évek során. A fentiekben rögzített „jelenlét” kívánt programelemeit (a rendőrség és a polgárőrség járőrözése, térfigyelő kamerarendszer kiépítése) az építészeti bűnmegelőzés kamerák és örök sokaságával tűzdelt modern kori börtönépítésnek címkézi, mely nem használja fel megfelelően a közrend fejlesztéséhez a rendelkezésre álló erőforrásokat. Véleménye szerint az épített környezetünknek el kell látnia a lakosságot életteli és vonzó, megfelelő biztonsággal bíró terekkel, anélkül, hogy rácsokkal, korlátokkal és egyenruhások sorával biztosítaná kizárólag a település a közterületeken tartózkodók védelmét.

Az építészeti bűnmegelőzés kulcsgondolata a természetes felügyelet, amely szerint a személyek és tárgyak elleni erőszak sokkal ritkábban fordul elő életteli helyeken, ahol emberek vannak. További alapelvek a jogosultság természetes szabályozása (pl. eltérő térburkolatok alkalmazásával), birtokviszony jelzése (pl.: tájépítészeti elemekkel, jelzésekkel, járdakialakítással vagy átlátható kerítéssel), valamint a fenntartás és karbantartás. Ez utóbbi vonatkozásában a Támogató Csoport megfogalmazta a szabálysértés, illetve bűncselekmény következtében közérdekű

munkára ítélt elkövetők alkalmazásának, mint rendkívül alacsony költségekkel járó munkaerő alkalmazásának lehetőségét a közterületek fenntartásában és karbantartásában.

A településbiztonsággal összefüggésben a Támogató Csoport – a jelenlét erősítését, és az építészeti bűnmegelőzési szempontokat támogató elképzelések mellett – harmadik fejlesztendő tevékenységi csoportnak a helyi közösségek erősítését jelölte meg. Vitán felül áll, hogy Siklós város lakói számára azoknak a bűncselekményeknek van a legnagyobb hatása a szubjektív biztonságérzetre, amelyek saját lakókörnyezetükben érintik őket. A normaszegő magatartásformák informális kontrollja a társadalmi összetartás útján erősíthető, a társadalmi összetartás hajtóereje pedig a helyi közösségépítő programok. A közösségépítő programok gazdái ugyan a helyi civil szerveződések, azonban a helyi önkormányzatnak – ahogy a helyi közösség biztonságát szolgáló tervek elkészítésében is – ösztönző és motiváló szerepet szükséges betölteni azok kezdeményezésében, koordinálásában.

A Támogató Csoport szubjektív megítélésében is visszaköszönt a „3.1. *Általános demográfiai adatok*” pontban tett megállapítás, mely szerint „bűnmegelőzési stratégiának az időskorúak tekintetében mind a másodlagos, önvédelmi képességet fokozó, tájékoztató és mozgósító kampányokra, mind a harmadlagos, főként a trükkös lopások és csalások időskorú áldozatainak is szóló prevenciós programokra kiemelt figyelmet szükséges fordítani.” Ezt a gondolatot tovább erősíti, hogy a Siklói Rendőrkapitányság statisztikai adatai szerint a 2018. évben a sértettek mintegy 25 %-a 60 évnél idősebb korcsoportból került ki.

Szintén a bűnözés informális kontrolljának, azaz a helyi közösség szerepének erősítésére merült fel egy Váraljai szegregátumban indított, majd Siklós városára kiterjesztett figyelemfelhívó kampány szervezésének lehetősége, mely a szomszédság szerepének erősítését célozná meg. A szomszédság leszűkíti a helyi közösség fogalmát, közbiztonság szempontjából a legerősebb informális kontrollt biztosítja.

A fentiek összefoglalásaként a településbiztonság erősítésére vonatkozó horizontális célrendszerben a Támogató Csoport tagjai és a Stratégia készítői az alábbi

intézkedések megvalósítását javasolják Siklós Város Önkormányzatának 2021. év végéig:

4.1.1. Polgárőrség működésének támogatása, Váralja utcai telephely kialakítása

Javasolt intézkedés	A helyi adottságokat megfelelően ismerő, a közrend szubjektív érzetét jelenlétével is erősítő Polgárőrség működésének támogatása a helyi önkormányzat részéről. Ezzel együtt a Váraljai közbiztonság erősítésének támogatására, a Polgárőrség jelenlétének fokozására telephely kialakítása Polgárőrség számára a szegregátumban.
Az intézkedés célja	Siklós városának területét, különösen a Váralja utca környékét érintő alapos helyismerettel, a lakókörnyezettel való szoros együttműködéssel, a közbiztonságot fenyegető kockázatok időbeni felismerésével a szubjektív biztonságérzet erősítése.
Javasolt felelős	Siklós Város Önkormányzata
Javasolt partner	Polgárőrség
Javasolt forrás	önkormányzati költségvetés, partneri együttműködés pályázati források lehívásában
Javasolt határidő	2020. december 31., majd évente

4.1.2. Térfigyelő kamerarendszer kiépítésére vonatkozó hatástanulmány

Javasolt intézkedés	Térfigyelő kamerarendszer – Váralja utcára is kiterjedő - kialakításával és működtetésével kapcsolatos hatástanulmány készítése, a kialakításhoz és fenntartásához szükséges költségvetési források tervezése.
Az intézkedés célja	A közterületen elkövetett vagyon elleni és garázda bűncselekmények, valamint

	közlekedési szabálysértések eredményes felderítését támogató kamerarendszer kialakításának és fenntartásának helyi önkormányzati költségvetésre gyakorolt hatásának pontos felmérése.
Javasolt felelős	Siklós Város Önkormányzata
Javasolt partner	-
Javasolt forrás	önkormányzati költségvetés, pályázati források
Javasolt határidő	2020. november 30.

4.1.3. Építészeti bűnmegelőzéssel kapcsolatos szemlélet megjelenítése a Váraljai szegregátum köztereinek, közterületeinek kialakítás és felújítása során

Javasolt intézkedés	Siklós városát, illetve különösen a Váralja utcát érintő településrendezéssel, közterek kialakításával kapcsolatos tervezés során az építészeti bűnmegelőzéssel kapcsolatos szemlélet megjelenítése.
Az intézkedés célja	Az építészeti bűnmegelőzés kulcsgondolatainak, a természetes felügyeletnek, a jogosultság természetes szabályozásának, a birtokviszony jelzésének szempontjai már a tervezési fázisban jelenjenek meg a közterületek, közterek kialakítása során.
Javasolt felelős	Siklós Város Önkormányzata
Javasolt partner	-
Javasolt forrás	nem szükséges
Javasolt határidő	folyamatos

4.1.4. Közérdekű munkára ítélték foglalkoztatása közterületek karbantartására

Javasolt intézkedés	Büntetőeljárás, illetve szabálysértési eljárás eredményeként közérdekű munkára ítélt elkövetők szervezett foglalkoztatása közterületek
---------------------	--

	gondozására.
Az intézkedés célja	Siklós városának területén található közterek elítéltek munkavégzésével történő fenntartása és karbantartása - a helyreállító igazságszolgáltatás szellemiségében – az elkövető által megsértett közösség számára nyújtott jóvátételként szolgálnak. További előnye ezen foglalkoztatási formának, hogy az elítélt munkavégzését ingyen köteles végezni a köz javára.
Javasolt felelős	Siklós Város Önkormányzata - Városgondnokság
Javasolt partner	-
Javasolt forrás	nem szükséges
Javasolt határidő	folyamatos

4.1.5. Szomszédság szerepének erősítése a közrend védelmében

Javasolt intézkedés	Kreatív tájékoztatókampány indítása a Váraljai szegregátumban, majd a helyi médiumok útján Siklós városában a szomszédság szerepéről a bűnmegelőzés területén.
Az intézkedés célja	A közrend védelmének legerősebb informális kontrollját biztosító szomszédságban, mint a helyi közösség legkisebb egységében rejlő erőforrások erősítése, egyben a bűnmegelőzéssel kapcsolatos tudatos önkormányzati lépések kommunikációja.
Javasolt felelős	Váralja projekt Támogató Csoport
Javasolt partner	-
Javasolt forrás	Önkormányzati költségvetés, pályázati forrás
Javasolt határidő	2021. június 30.

4.1.6. Trükkös lopások és csalások időskorú áldozatainak szóló prevenció program

Javasolt intézkedés	Tájékoztatókampány indítása a helyi, időseket támogató szervezetekkel közösen az úgynevezett „unokázós” csalások és trükkös lopások megelőzésére, az állami áldozatsegítő szolgáltatások rendszerének bemutatására.
Az intézkedés célja	Az időskorú áldozatok számának csökkentése, valamint az áldozatok számára biztosított állami pénzbeli és természetbeni támogatások bemutatása.
Javasolt felelős	Siklós Város Önkormányzata
Javasolt partner	Rendőrség, alkalmas civil szervezetek
Javasolt forrás	pályázati forrás
Javasolt határidő	2020. december 31.

4.2. Gyermekek és ifjúságvédelem, bűnisméltés megelőzése

A Siklós Váralja utca projekt Támogató Csoportjának tagjai a „World café” gyermek- és ifjúságvédelmi kerekasztalánál jó gyakorlatként emelték ki a várost és agglomerációját felölelő gyermekvédelmi jelzőrendszer működését.

A helyi önkormányzat szociális alapszolgáltatási feladatainak körében a személyes gondoskodást nyújtó Siklós Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ szervezi és hangolja össze a jelzőrendszeri tagok működését. A gyermekjóléti szolgálat, a védőnői szolgálat, a házi orvosok, a közoktatási intézmények, a megyei kormányhivatal járási hivatala, mint gyámhatóság, a rendőrkapitányság és a megyei kormányhivatal pártfogó felügyelői szolgálata, mint az igazságszolgáltatás szereplői, és a célcsoport tekintetében érintett társadalmi szervezetek (MIOK a hátrányos helyzetű emberekért Alapítvány) aktívan részt vesznek a jelzőrendszer mindennapi működtetésében. Az esetkezelések során folyamatos a tagok közötti kommunikáció

és információcsere. Az együttműködő szervezetek fokozottan figyelnek a szakmai kompetenciahatárok betartására és egymás munkájának segítésére.

További jó gyakorlatként került említésre a 2017. december 19-e óta futó Váralja Projekt (melynek jelen bűnmegelőzési stratégia is része), mely különös hangsúlyt fektet a szegregátumban élő családok gyermekeinek oktatására, a szülői kompetenciák és készségek fejlesztésére, valamint a közösségfejlesztésre.

A résztvevők jó gyakorlatként jelölték meg a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács által támogatott képzéseket, érzékenyítő, szemléletformáló módszereket, amelyek közül külön kiemelték a szakemberek számára szervezett élménypedagógiai képzéseket, a kortárs oktatást és a bűncselekményeket az elkövetők és áldozatok szemszögéből egyaránt bemutató "Tükör" programot.

A jó gyakorlatok közé sorolták a rendőrség több évtizedes múlttal rendelkező iskolai bűnmegelőzési programjait. Az általános iskolákban futó DADA programot és a középiskolás korosztályt célzó ELLEN-SZER-t. Kiemelték az iskolai bűnmegelőzési tanácsadók tevékenységének fontosságát is. A prevenciós programokban alkalmazott pedagógiai módszerek azt hivatottak elérni, hogy a gyerekek játékosan vagy szimulált helyzetekben saját élményekhez juthassanak, irányított beszélgetések, viták során megfogalmazhassák gondolataikat.

Az oktatási programok közül jó gyakorlatként üdvözölték a 2018 decemberében indult - az Innovációs és Technológiai Minisztérium és az Emberi Erőforrások Minisztériuma által életre hívott - "Tanítsunk Magyarországot!" programot. A program célkitűzése a kistelepüléseken élő általános iskolások támogatása tanulmányaik sikeres elvégzéséhez, az egymásról való gondoskodás és a közösséghez tartozás élményének megélésén keresztül. A program négy pillérének támogató mentori hálózatai a hátrányos helyzetből induló tanulókat végigkísérni hivatottak az általános iskolától a felsőoktatásig.

A Támogató Csoport tagjai a gyermekvédelmi célrendszer tekintetében különösen fontosnak ítélték a fenntarthatóság kérdéskörét. Sajnálatos tényként állapították meg, hogy a jelenleg futó programok túlnyomó többsége erősen függő helyzetben van a

költségvetési-, illetve pályázati forrásoktól. A támogatási időszak leteltét követő fenntartási kötelezettség szakaszának általános jellemzője, hogy a programok intenzitása jelentős mértékben csökken.

A jelenség okaként egyfelől az intézményi szereplők túlterheltségét, másrészt a célcsoport saját erőforrásait nem aktivizáló, csupán a szükségletek kielégítésére fókuszáló támogatásokat jelölték meg.

Problémaként definiálták az intézményekben tapasztalható szakemberhiányt és a pályázati programokon kívüli beavatkozásokra rendelkezésre álló szűkös erőforrásokat. Példaként hozták fel a közoktatási intézmények feszített tantervi rendjét, amelynek teljesítési kötelezettsége mellett nehéz időpontot találni az iskolán kívülről érkező prevenciós programoknak.

Helyi sajátosságként jelölték, hogy a Siklói Rendőrkapitányság bűnmegelőzési szakterülete csupán két fő szakember alkalmazásával lát el bűnmegelőzési tevékenységet közel 91 településen. A két szakember részéről mindezt rendkívüli erőfeszítésekkel, elhivatottsággal, de akkor is kevés emberi erőforrással.

Komoly hiátusként emelték ki a mindenki számára elérhető nyári gyermekfelügyelet hiányát, mint a társadalmi egyenlőtlenségek reális mutatóját. Figyelemmel Béres István rendőr alezredest, a Siklói Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályának osztályvezetője által - 2016.03.18. napján a témában folytatott fókuszcsoportos megbeszélésen - előadottakra, mely szerint a Váralja utcában többnyire a nők dolgoznak (köz munkában is), a szegregátumot különösen érzékenyen érinti ez a marginalizáló hatás. A World-café résztvevőinek véleménye szerint az egy-két hetes táboroztatás a Siklós Váralja utcai szegregátumban és a város más településrészein élő alacsony keresettel rendelkező családok számára sem jelenti a szükségletek valós kielégítését, és sok esetben számukra egyáltalán nem elérhető.

Összességében megállapították, hogy a fenntarthatóság sarokpontja a hatékony, belső katalizációs folyamatokat elindítani képes, kölcsönös bizalmi légkörben megvalósuló, a célcsoportok tagjait és a beavatkozást végző intézményeket

egyenrangú partnerként kezelő, önszorgító mikroközösségeket életre hívó, valós szükségletekre reagáló programok megvalósítása.

A Támogató Csoport tagjai által a gyermek- és ifjúságvédelem tekintetében megfogalmazott lehetséges beavatkozási formák elutasítják a tisztán punitív, kontroll alapú, elrettentésre és represszióra alapozó megközelítéseket és azok helyett a Váralja utcai szegregátumban élő célcsoport motivációjának felkeltésére, a prevenciós programokban való érdekeltségük megteremtésére irányulnak.

A World café résztvevői kiemelten fontosnak ítélték a fenntarthatóság kérdését. Egybehangzó véleményük szerint a hosszú távon is hatékony programok nem támaszkodhatnak csupán pályázati forrásokra. Szükséges a helyi erőforrások - az állami és nem állami szervezetek, valamint a vállalkozói szektor képviselőinek - bevonása a megvalósításba.

Mind a Váraljai szegregátumot érintő programnak, mind a hatékony bűnmegelőzésnek és gyermekvédelmi jelzőrendszernek fundamentuma az intézményi szereplők közötti effektív párbeszéd. Az interszektorális együttműködés erősítésének - a különböző szakterületek egymás közötti párbeszéde megalapozásának - talán leghatékonyabb módszere a Támogató Csoport véleménye szerint az összevont továbbképzések szervezése.

A fentiek összefoglalásaként a gyermek- és ifjúságvédelmet érintő horizontális célrendszerben a Támogató Csoport tagjai és a Stratégia készítői az alábbi intézkedések megvalósítását javasolják Siklós Város Önkormányzatának 2021. év végéig:

4.2.1. Az interszektorális párbeszédet erősítő továbbképzések szervezése

Javasolt intézkedés	A gyermekvédelmi jelzőrendszer, így a Váralja projekt Támogató Csoport tagjai számára is releváns ismereteket nyújtó képzési programsorozat megvalósítása az alternatív konfliktuskezelés, a mediáció területén.
Az intézkedés célja	Termékeny szakmai kapcsolatok

	erősítése a közös szakmai nyelv bővítésével, a rendszerszemlélet fejlesztésével.
Javasolt felelős	Siklós Város Önkormányzat által kijelölt képzési referens
Javasolt partner	képző szervezet
Javasolt forrás	önkormányzati költségvetés, pályázati forrás, piaci alapú (az akkreditált képzések esetén a szakembereket delegáló intézmények továbbképzési alapjának terhére)
Javasolt határidő	folyamatos (tárgyévenként 2 képzés)

4.2.2. A hátrányos helyzetű gyermekek oktatásának támogatása

Javasolt intézkedés	Mentori hálózat kiépítése és működtetése a Váralja utcai szegregátumban élők oktatásának támogatására.
Az intézkedés célja	A hátrányos helyzetű és a szegregátumban élő gyermekek és fiatalok oktatásának támogatása.
Javasolt felelős	Siklós Város Önkormányzata
Javasolt partner	„Tanítsunk Magyarországot!” program
Javasolt forrás	nem szükséges
Javasolt határidő	folyamatos

4.2.3. Szabadidős programok szervezése a gyermekek felügyelete érdekében

Javasolt intézkedés	Nyári gyermekfelügyelet biztosítása a szülők munkaerőpiaci státuszának javítására.
Az intézkedés célja	A rászoruló családok (különös tekintettel a Váralja utcai szegregátumban élő családok) munkaerő piaci helyzetének erősítése az iskolai szünet alatt, valamint a hátrányos helyzetű gyermekek hasznos, fejlesztő hatású szabadidő eltöltésének biztosítása.
Javasolt felelős	Siklós Város Önkormányzat

Javasolt partner	Szolgáltató szervezetek és a városban működő prevenciós tevékenységet végző szervezetek.
Javasolt forrás	pályázati forrás, meglévő intézményi forrás (humán erőforrás)
Javasolt határidő	2020. június 15. és augusztus 31., valamint 2021. június 15. és augusztus 31. között

4.2.4. Nevelést segítő, felvilágosító programok

Javasolt intézkedés	Szülői csoportok szervezése a Váralja utcai szegregátum lakói számára.
Az intézkedés célja	A családi szerepeket, a gyermeknevelést, a konfliktushelyzetek megoldását, a fiatalkorúak bűnelkövetéséhez vezető veszélyeztető körülményeinek bemutatását szolgáló témakörökben csoportos foglalkozások és tréningek.
Javasolt felelős	Váralja projekt Támogató Csoport
Javasolt partner	Képző szervezetek
Javasolt forrás	meglévő intézményi forrás (humán erőforrás), pályázati forrás
Javasolt határidő	folyamatos 2021.december 31-ig

4.2.5. Az élménypedagógia módszerének népszerűsítése, trénerképzések tartása

Javasolt intézkedés	Az élménypedagógia módszertanának elsajátítását célzó képzések a Váraljai projekt Támogató Csoportjának tagjai számára.
Az intézkedés célja	A sport, valamint az élménypedagógia prevenciós eszközként történő felhasználása a fiatalkorúakkal kapcsolatban álló nevelő, segítő szervezetek körében. Az élménypedagógia a résztvevők teljes személyiségét megmozgatja és a csoportdinamikát is kedvezően befolyásolja a fiatalok közösségében. Az élménypedagógia, mint innovatív bűnmegelőzési eszköz népszerűsítése a

	Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia önálló intézkedési eleme.
Javasolt felelős	Siklós Város Önkormányzat
Javasolt partner	Támogató Csoport tagjai, meglévő infrastruktúra (SI-K(H)ER PONT)
Javasolt forrás	önkormányzati költségvetés, pályázati forrás
Javasolt határidő	2021. június 30.

4. 3. Áldozatok védelme

Jelen stratégia „2.1. Bűnmegelőzés szinterei” pontban említett bűnmegelőzési szinterek közül az áldozatsegítés célrendszere vitathatatlanul a harmadik szintérhez kapcsolódik.

A bűnmegelőzési tevékenység harmadik szintere az ún. speciális prevenció, amely az egyénekre, mint a társadalom önálló tagjaira fókuszál, jellemzően a bűncselekmény elkövetését követően. A bűnmegelőzés ezen a területen - elsősorban az alternatív büntetés-végrehajtási eszközök tárházával - a már elkövetővé vált személyek tudatos társadalmi integrációját támogatja. A bűnmegelőzés harmadik szintere - az elkövetői csoporton túl - azokkal a veszélyeztetett személyekkel is foglalkozik, akiknél rendészeti eszközökkel képtelenség megakadályozni az ismételt áldozattá válást, az áldozatok tudatos biztonságra törekvése is szükséges.

A Siklós Váralja utca projekt Támogató Csoportjának tagjai szerint ahhoz, hogy az áldozattá vált személy, a bűncselekmény következtében sérült szükségletei az elszenvedett trauma által okozott hátrányok csökkentése érdekében kielégítésre kerüljenek, az alábbi feltételek együttes meglétére van szükség:

- empátikus ellátás, értő figyelem, meghallgatás
- személyre szabott felvilágosítás alapvető jogokról,
- információk az áldozatot megillető egészségügyi és szociális ellátásokról,
- segítség nyújtása az ellátások igénybevételéhez,
- közreműködés hatóságok nyomtatványainak kitöltésében és az illetékes hivatalokkal való kapcsolatfelvételben,

- az áldozat szükségleteinek felmérését követően érzelmi segítség nyújtása,
- a megoldáshoz vezető lépések megkeresése és az áldozat ezek irányába történő elmozdítása.

A Támogató Csoport „World café” áldozatsegítés témakörre fókuszáló kerekasztalánál jó gyakorlatként emelték ki a Siklói Rendőrkapitányság és a Siklós Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ házi segítségnyújtás szolgáltatásában feladatellátást végző házigondozó szakemberei közötti együttműködést. Az együttműködés keretében a házigondozók folyamatos kapcsolatban állnak a rendőrkapitányság bűnmegelőzési szakembereivel és a váralja utcai szegregátum idős korú lakóin túl a város más településrészein élő gondozottak vonatkozásában is közreműködnek a rendőrség e speciális - bűnmegelőzési szempontból magas fokban veszélyeztetett - célcsoportjának szóló felvilágosító programjaiban.

A Támogató Csoport tagjai további jó gyakorlatként emelték ki a büntetőeljárások lefolytatásánál az „emberséges rendőri szakaszt”, mint a másodlagos viktimizációt csökkentő tényezőt. Elmondásuk szerint a Siklói Rendőrkapitányság nyomozói igen körültekintően járnak el a bűncselekmények áldozatainak tanúként történő meghallgatása során. Együttműködve a házigondozókkal – a traumatizált helyzetben lévő sértetteknel – minimálisra próbálják csökkenteni a büntetőeljárás okozta kellemetlenségeket.

Szintén a Siklói Rendőrkapitányság – áldozatsegítés terén kifejtett – magas szakmai minőségű tevékenységét dicsérő jó gyakorlatként emelték ki a Támogató Csoport tagjai a rendőrség által biztosított pszichológusi szolgáltatás elérhetőségét. Minden olyan esetben, ahol a bűncselekményt elszenvedő áldozat emocionális szükségletei megkívánják, lehetőség van a rendőrkapitányság pszichológus szakemberének közreműködését kérni.

Említésre méltónak ítélték a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás működését, mely során a szolgáltatást igénybe vevők a 24 órás ügyeletben lévő diszpécser szolgálatnak nem csak az egészségügyi állapotukkal kapcsolatos, hanem a saját, illetve lakókörnyezetük biztonságát érintő észrevételeket is jelezhetnek. A

diszpécseri szolgálat az eljárási protokollja szerint a jelzést követően jelzést tesz a rendőrség irányába, aki rendőrjárórt küld a helyszínre.

Nóvumként tértek ki Siklós Város Önkormányzatának a Hazakísérő Telefon Alapítvánnyal történő együttműködésére, melynek elérhetőségét a helyi médiákon keresztül is népszerűsítik. „Előfordulhat, hogy egy hosszúra nyúlt bulizás vagy esti munka után valakinek egyedül kell hazaindulnia. Bizonytalan, vagy fél, amíg a taxit várja, vagy amíg a megálló felé sétál? Nagyon messzinek tűnik a néhány száz méterre parkoló autója a félhomályos parkolóban? Ilyen esetekben segít a Hazakísérő Telefon Alapítvány zöld száma.”⁹

További jó gyakorlatként jelölték a bűnelkövetővé és áldozattá válás elkerülését támogató óvodai- és iskolai szociális segítő tevékenységet, melyet a Siklói Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltatási Központ Család- és Gyermekjóléti Központja működtet a gyermekvédelmi törvény rendelkezései alapján, mint speciális gyermekvédelmi szolgáltatást.

A Támogató Csoport tagjai hiátusként rögzítették, hogy az áldozatsegítés célrendszer tekintetében – a Hazakísérő Telefon szolgáltatás kivételével - az állami intézményi szereplőkön kívüli szolgáltatás nem elérhető a városban.

A Siklós Váralja utcai szegregátum tekintetében a Támogató Csoport tagjai kifejezték, hogy a bűncselekmények megjelenési formáit, okait és elkövetésüknek feltételeit nem önmagukban, hanem az aktuális társadalmi folyamatok részeként kívánják kezelni, mégpedig a bűncselekmények áldozataival kapcsolatos tényezők figyelembe vételével. Jelen stratégia áldozatsegítéssel kapcsolatos célkitűzése, hogy az áldozat szempontjából, annak hatékonyabb védelme érdekében elősegítse a bűnözés ellen folytatott hatásosabb küzdelmet.

Ahhoz, hogy a fenti célkitűzések teljesüljenek, a Támogató Csoport tagjai az alábbi intézkedési javaslatokat tették.

9 Forrás: <https://www.bama.hu/életstilus/telefonos-kiseretet-kerhet-ha-cjszaka-fel-egyedul-az-utcan-1567292/> (utolsó letöltés: 2019. 12. 15.)

4.3.1. Szakemberek továbbképzése a bántalmazás kezelésére és megelőzésére

Javasolt intézkedés	A bántalmazás kezelésére és megelőzésére szakmai továbbképzések szervezése az áldozatsegítésben közvetve, illetve közvetetten érintett szakemberek részére.
Az intézkedés célja	A Váralja utca projekt Támogató Csoportjának, a házi segítségnyújtás, a gyermekvédelem, a közoktatás, a hatósági feladatellátás, az egészségügyi szolgáltatás, a társadalmi és egyházi szervezetek szereplőinek (összességében az áldozatokkal közvetlenül foglalkozó- és közvetetten kapcsolatba kerülő szakemberek) részére képzések szervezése. A beavatkozástól várt eredmény, hogy a részt vevő szakemberek olyan új ismeretekre tegyenek szert, melyek támogatják a potenciális bántalmazott áldozatok felismerését, az áldozattá vált személyek számára biztosított szolgáltatások (pl. pszichológiai tanácsadás, szociális támogatás) ismeretét.
Javasolt felelős	Váralja projekt Támogató Csoportja
Javasolt partner	képző szervezet
Javasolt forrás	önkormányzati költségvetés, pályázati forrás, piaci alapú (az akkreditált képzések esetén a szakembereket delegáló intézmények továbbképzési alapjának terhére)
Javasolt határidő	2020. október 30.

4.3.2. Áldozattá válás megelőzése az emberkereskedelem területén

Javasolt intézkedés	Felvilágosító előadások szervezése az emberkereskedelem áldozatainak azonosítása és támogatása érdekében.
Az intézkedés célja	A Váralja utcai szegregátum és más településrészek lakói számára az Áldozatsegítő Szolgálatot, az áldozatsegítéssel foglalkozó társadalmi szervezeteket bemutató, az emberkereskedelem áldozatává válás megelőzését támogató ismeretek átadása. Ösztönzés az emberkereskedelmi áldozatok észlelőrendszeréhez történő önkéntes csatlakozásra. Az állampolgárok egymás iránti felelősségvállalásának tudatosítására.
Javasolt felelős	Váralja Projekt Támogató Csoportja
Javasolt partner	Áldozatsegítő Szolgálat, ERGO – Európai Regionális Szervezet, Fehérgyűrű Közhasznú Egyesület, Baranya Megyei Kormányhivatal
Javasolt forrás	önkormányzati költségvetés, pályázati forrás
Javasolt határidő	Folyamatos, 2020-ban és 2021-ben 1-1 előadás az érintett szakemberek- és a lakosság (korcsoportonként - fiataloknak és időseknek 1 – 1 előadás szervezése) részére.

4.3.3. Resztoratív technikák alkalmazásának támogatása a kisközösségekben kialakult konfliktusok kezelésére

Javasolt intézkedés	Facilitációs körmódszer alkalmazása a kisközösségekben (iskolai-, munkahelyi- és lakó környezetekben) kialakult konfliktusos helyzetek megoldásának támogatására. Családi csoportkonferenciák szervezése a bűnelkövetés, vagy áldozattá válás traumája okozta diszfunkcionális családi működés helyreállítására, a családok belső erőforrásainak aktivizálására, a fenntartható változás elérése érdekében.
Az intézkedés célja	A Siklós Váralja utcai szegregátumban-, és a város más településrészein élők, a közbiztonság javításáért tenni akarók elsajátítsák azokat a csoportkonferencia technikákat, amelyek erősítik a megoldásközpontú megközelítést, növelik a felelősségvállalást. A beavatkozástól várt eredmény, hogy javuljon a résztvevő szervezetek és a szegregátum lakosságának kapcsolata, valamint bővüljön az áldozatok egyedi szükségleteihez illesztett szolgáltatások köre.
Javasolt felelős	Váralja projekt Támogató Csoport
Javasolt partner	Képző szervezet
Javasolt forrás	Pályázati, helyi támogatói, egyéb költségvetési
Javasolt határidő	2021. június 30.